

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

2den Mærg.

1871.

2Abe Hefte.

Indbyrdes Kjærlighed.

(Indsendt til "For Hjemmet".)

En Mand med Hakke i Gruben stod;
Da hugger han feil og rammer sin Fod.

Da sukkede Hjertet og vidste ei Naad;
For Hjertets Pine flød Diet i Graad.

Da Haanden mærkede Dinenes Nød,
Den iled til Hjælp saa venlig og blød.

Den kjærlig tørrede Dinenes Blar,
Saa de blev klarer' end før de var.

Da Hjertet mærkede al den Trøst,
Da lettedes Smerten for Fodens Brøst.—

Da tænkte Manden med undrende Aand
Paa Fod og Hjerte og Die og Haand.

Han saa de Lemmer at frydes ved
En indbyrdes, underlig Kjærlighed.

Da sukke han rørt: Herre Jesu kjær,
Hvor vis, hvor venlig, hvor god du er!

Lær os mod hverandre at handle saa tro
Som Lemmer, der sammen paa Legemet bo!

Læg du dine saarede Lemmer paa Jord
Bed Mandens Salve og Troens Ord;

Og hjælp, at jeg og vi Alle maa
Som dine Lemmer i Himmelen staa!

R. L.

Tre Juleaftener.

(Efter Lydst af N. W.)

(Slutning.)

Da Moderen mærkede, at Kathrine ikke kunde have mange Dage tilbage, skrev hun efter Wilhelm; han kom, og de Tre vare nu kjerlighedsfuldts forenede med hverandre. Vel sølte Moder og Broder, at det var paa en Del af deres Hjertes, Døden havde lagt sin Haand, dog Glæden over, at Kathrine ikke var tabt for dem, men bunden for alle Evigheder, var endnu større end Sorgen over den midlertidige Skilsmisse. Hvor nær Himmelen kommer os, naar vi se, at Baandet mellem Sjæl og Legeme begynder at opløses! Hvor mægtigt griber det Tilkommende ind i det Nærværende og spreder sit himmelske Skin derved! Allerede den Kjerlighedens Selvforglemmelse, som her var herffende, bar en Afglands ovenfra. Vel taltes ikke derom, men den talte selv gennem Kjerlighedens Blikke og i Lyden af den Stemme, med hvilken endog de ubetydeligste og sædvanligste Forhold bleve berørte.

En Gang rørte sig atter hos Kathrine denne hos ethvert Menneske saa dybt nedlagte Kjerlighed til Livet. "Moder", sagde hun, "jeg skulde gjerne atter ville blive frisk; mit henruindne Liv er saa forfeilet, al! det er alene Dværgtrædelse og Synd, jeg vilde saa gjerne begynde at leve paa ny, et bedre, et lykkeligere Liv! Som Gud vil, mit dyrebare

Barn", svarede Fru Mandel; "men det Liv kan ikke kaldes forfeilet, som ender med, at man kommer til den Herre Jesus Kristus. Hvorledes man er kommen til ham, kan da være det Samme, blot man er der, blot man har Ham, som sin eneste Redder og Frelser!"

Kathrine laug; derefter sagde hun sagte: "Det er ogsaa bedre saaledes; hvem ved, hvor snart jeg atter kunde tabe Ham. Han ved, hvor svag jeg er, og jeg tror, at om jeg atter traadte ind i Livet med dets Frihedsfælder, saa kunde det gaa som før, — og dette, o hvor forfærdeligt at tænke!"

"Men nu er du reddet — og det for evigt", sagde Moderen sagte.

En anden Gang sagde Kathrine: "Al! Mamma, hvor haardt det er at dø; jeg føler Frygt derved. Paa Afstand og i Forbigaaende at tænke paa Døden, det betyder ikke meget, men naar den staar foran os, og strækker Haanden ud efter os — da at se den i Dinene, det er ganske anderledes!"

"Tænk ikke paa Døden, mit Barn, tænk paa Dødens Herre og Befrier, paa Ham, som har berøvet Dødens Braad, paa Ham, som har borttaget al dens Forbandelse".

"Moder", sagde Kathrine grædende, "Al! er blevet saa anderledes for mig! Før tænkte jeg, hvor herligt det skulde være at gaa hjem,

jeg vilde saa gjerne dø og med min Død forkynde for Andre, at den ikke var tung, men idel Glæde og Lyst. Men nu, — nu, da den er kommen saa nær, reiser min Natur sig imod den og gyser. O, jeg vilde saa gjerne dø med Glæde, jeg har jo al Grund dertil, og dog — smager den saa bittert, og jeg kan ikke, hvor gjerne jeg vilde, drikke Kalken med Glæde, men vil meget hellere vise den fra mig”.

”Sig mig blot Et, mit dyrebare Barn, kan du af Hjertet sige: Eke ikke min, men Din Willie”. Er det dit fulde, hellige Alvor at underkaste dig Hans Willie og villigt indgaa paa det, som Han har besluttet med dig?”

”Ja vist, ja vist”, raabte Kathrine hurtigt; ”ingen egen Willie, ingen egne Veie mere, Hans Willie maa ske, ikke, min!”

”Navel, saa er det godt, mere begjærer ikke Herren af dig end alene det, at du er stille for Ham og lader hans Willie ske. Ansigt til Ansigt at møde Døden og glæde sig over den, det bliver kun Gaa givet. Denne sølelige Glæde, som vi saa gjerne ønske os, kunne vi ikke selv skabe, over den kunne vi ikke befale, men stille at overlade os til Ham, underkaste vor Willie Hans Willie, gaa paa Hans Veie, det bliver os givet af Naade”.

Kathrine blev roligere. Legemet's Smerter tiltoge, men Sjælens helbrededes derved. Hendes henrundne Liv blev hende mere og mere modbydeligt, hun saa hos sig selv ikke længere den mindste Fortjeneste. Alt blev hende til idel Synd, og ofte fløde hendes Dine over af Taarer ved Tanken om den guddommelige

Taalmodighed, med hvilken hun va bleven baaren, og som nu i forbarrende Kjærlighed var hende nær i Døden.

”Sag er som en Brand, rykket ud af Ilden, som Høveren, der i sidste Time vendte sig til Herren”.

”Og som sit Naade”, tilføiede Moderen.

Den Syge blev stedse svagere. Nu modtog disse Tre end nu engang den hellige Nadvere sammen. O, i den Stund, naar hele Verden blegner, naar alle dens Herligheder og Tillokker synes mindre end Intet, da føler man ret de Ords Sødhed og Magt: ”Beware dig til et evigt Liv!”

Efter det hellige Maaltids sidste Nydelse syntes det, som om den salige Glæde, hvorefter Kathrine saa inderlig længtes, var bleven hende givet; men det var blot en kort Dpluen af Livsflammen, som atter fordunkledes, og det gif stille mod det evige Liv, den evige Fred. Hun laa en Dag i Feberfantasier, disse forlode hende vel ud paa Aftenen, men hun kunde ikke tale.

”Kys mig endnu engang mit kjære, dyrebare Barn”, sagde Fru Mandel og bøiede sig sagte ned over hende.

Da syntes Kathrine at samle hele sin Kraft, reiste sit Hoved op og kysjede Moderen inderligt. Hun vilde omslutte hende med sine Arme, men formaade det ikke.

”Din Frelser Jesu's Kristus er hos dig?”

En sagte Bøining med Hovedet bejaede Spørgsmaalet.

Uden Dødskamp var Kathrine slumret ind, Døden var bleven hendes Sovn og over hendes Ansigt laa Fred og Salighed. Moderen

og Broderen kunde ikke stilles fra det underbare, stille Ansigt, men klage og græde kunde de ikke heller. O, den salige Fredsglands paa den Genføvedes Ansigt hjælper os kraftigt over Skilsmisfens første Timer, den er et saa talende Vidnesbyrd om den Salighed, den Genfarne nyder, om det evige Vel, som er oprundet for den frigjorte, frelste Sjæl, at al selvsjærlig Klage maa forstumme.

Det var ikke blevet Fru Mandel bestjæret at sætte Myrtekronen paa sin eneste Datters Hoved til noget jordist Bryllup, men da hun nu smykkede hende i Kisten med de skønneste Blomster, som kunde erholdes, da havde hun ingen anden Hjælpelse, end som om det skede til en Bryllupsfest; og var hun ikke som en ren Brud indgaaet i Bryllupsalen, hvor hendes Brudgom, som havde kjøbt hende med sit Blod, ventede hende? Om ogsaa Fru Mandel som Moder ikke kunde overvinde sig og holde de Taarer tilbage, som fløde ved Moderhjerterets Smerte,—den kristelige Kvinde seirede dog hos hende og fik Overhaand.

Det var nu godt, at Wilhelm's Stilling tillod ham at besøge sin Søsters Begravelse. Om Aftenen paa Begravelsesdagen gik Fru Mandel til en Guldsmed og folgte haa- de sit Uhr og sin Kjæde for dermed at betale sit eget og Datterens Op- hold paa Sygehuset.

Svor smerteblandet fød er den Hjælpelse for sidste Gang at kunne gjøre noget Offer for den, man elsker! "Det er det Sidste—de behøve ikke Mere!"

Nu havde Fru Mandel i hele vi- de Verden Ingen uden sin Søn.

Det ene Blad efter det andet var faldt af hendes Livstræ — men de vogede og grønnedes deroppe, dra- gende hendes Hjerte med sig opad. Endnu stod dog en Opgave igjen for hende paa Jorden; om den ta- lede hun stadigt med Herren, sigen- de: Dette endnu Herre, jeg slipper Dig ikke, førend Du velsigner mig dermed, førend Du forvandler min Forbandelse til Velsignelse.

Det havde været altfor tungt for hende allerede nu at stilles ogsaa fra Sønnen, gjerne opfyldte hun derfor hans Duffe om at følge med ham til hans Landeindom og fejre Juleaftenen med ham der.

Fattigere end hun var kommen til Berlin, reiste hun nu derfra—og dog, var hun ikke ogsaa rigere?

XXI.

Det var Kloffen 5 om Eftermid- dagen den 24de December 1864, da Wilhelm Mandel med sin Moder naaede frem til Jernbanestationen. Der var faldt dyb Sne, og Wilhelm havde fra Berlin skrevet til sin Kudsst, at han paa den Tid skulde møde dem ved Stationen med Skæde, men hverken Kudsst eller Skæde var at se, og den lille Banegaard var ganske mennesketom.

"Derfor han blot har faaet mit Brev", sagde Wilhelm, "jeg affendte det dog i god Tid. Vil du være saa god, kjære Mamma, at gaa ind i Venteværelset, medens jeg springer hen paa Posthuset for at høre, hvor- ledes det forholder sig med mit Brev, om det maaste ikke er ankommet".

Han gik til Postkontoret, Brevet laa desværre der uafhæntet.

"Der findes nu ingen anden Ud- vei, Mamma, end at du maa vente

her endnu et Par Timer. For dig vilde Veien være for lang at gaa, selv i godt Føre, og i dette Snefald er det umuligt. Nogen Befordring findes ikke her, det er saaledes intet andet Raad, end at jeg begiver mig tilfods til Markeleien efter Hest og Slæde og kommer tilbage for at hente dig snarest muligt. Det er tungt at maatte forlade dig saa længe og overgive dig til 3, ja maasse 4 lange Timers Venten her, inden jeg kan være tilbage, thi idag kan jeg hverken benytte den ene eller den anden Gjenvei, men maa gaa den meget længere Landevei lige hjem."

Dette var ikke nogen behagelig Udfigt. Fru Mandel var træt efter de sidste anstrengende Dage i Berlin og efter Reisen, havde ogsaa indverlig glædet sig til et varmt Værelse og en stille, hyggelig Aften hos sin Søn. Men hun vidste jo, at smaa Gjenwordigheder saavelsom store Modgange komme fra den samme kjærlige Faderhaand, der giver til hvert af Børnene netop, hvad det behøver,—derfor blev hun ved godt Mod og bad blot Sønnen ikke overanstrenge sig; thi hun skulde taalmodig vente.

Men al Venten er lang; allerede et Kvarter, naar man er alene i et koldt, kjedsommeligt Venteværelse, udspinder sig til en Time.

Pludselig kom Fru Mandel paa den Tanke, at hun i denne Ventetid kunde besøge Frida; hendes Hjerte længedes efter det kjære Barn, og hun vidste, hvor ensomme og tunge netop hendes Suleastener vare. Ganske vist sad hun nu atter alene og ventede paa Faderen. Hvor deiligt at overraske hende, og inden Wil-

helm kom, kunde hun sikkert være tilbage igjen.

Hun spurgte en af Betjenterne ved Stationen, hvor langt det kunde være derfra til Romloffs Hus, og efter at have faaet den Bæsteb, at det blot laa en halv Times Wei derfra, takkede hun og bad, at Tøiet maatte blive staaende i Forvaring paa Stationen; Klokken var nu halv 6, og henved Klokken 8 skulde hun være der igjen. Skulde imidlertid hendes Søn komme, bad hun, at han maatte blive underrettet om, hvor hun var gaaet hen.

Veltilmode begyndte hun sin Vandring. Ekser, der dreves hid og did af Vinden, skulde de glimrende Stjerner — og en faldende Taage syntes at ville drage Jordens Sne-dække op mod Himmelen,—men hun kunde jo ikke tage feil af Veien, da Træerne paa begge Sider anviste den. Nu havde hun netop dreiet om Skovkanten, og lige midt imod hende i kort Afstand blinkede et Lys hende imøde. Det maatte komme fra Hr. von Romloffs Hus, det lyfte saa klart,—maasse havde Frida netop nu tænkt sit lille Suletræ? Saa tænkte hun og haabede snart at skaffe sig Wisshed. Veien dreiede af til Venstre; imellem hende og Lyset var ingen Wei at se, kun en kort snebedækket Slette, som skilte hende fra samme; dersom hun gik tværs over den, saa vilde hun om 10 Minuter være ved Maalet, og hendes Hjerte bankede høiere ved Tanken om saa snart at kunne slutte Frida i sine Arme.

Nu sænkede Sletten sig noget; Sneen var saa haard, at hun gik let paa dens Overflade, men pludselig fæstes det, som om den gav

efter, hun sank ned, vilde hurtigt atter løfte, Jorden—da knagede og bragede det under hende, og de sorte Bølger rullede over hendes Fødder. Hun udstødte et høit Skrig, forsøgte endnu engang at befri sig, strakte sine Arme ud ligesom for at finde Noget at holde fast i, men Alt for-gjæves—Bølgerne drøge hende ned i Dybet.— —

Denne Aften var det gaaet til som sædvanligt i Hr. von Komloffs Hus. Frida havde dog mere Haab end før; Faderens Besjen var virkelig for en Del forandret, hans barske, frastødende Maade at være paa var begyndt at vige, og en mildere Sørgmodighed tilligemed et og andet Tegn paa, at hans Frida var ham nundverlig, antoges af hende som dyrebare Forbud paa en lykkeligere Fremtid. Som sædvanligt havde hun ogsaa denne Aften gjort det lille Tuletræ istand, ordnet og smykket Tulebordet og mod Aften bovet at udtale den Bøn, at Faderen ikke vilde gaa ud, men feire den velsignede Aften sammen med hende.

”Varn, det forstaar du ikke”, havde han svaret, og derefter som sædvanligt gaaet ud.

Men Frida var saa hvitdelig stemt, en Venten paa Noget, hun vidste selv ikke hvad, bragte hendes Hjerte til at slaa heftigere; bestemt maatte der hende Noget, ganske vist vilde hendes Fader snart komme tilbage.

Hun havde saa lange Lys paa Tuletræet, at de kunde brænde i flere Timer—nu tænkte hun dem, det straalende Træ skulde lyse derude for Faderen, det skulde sige ham, at han havde et Hjem, at et trø-

fast Hjerte der ventede ham, at ogsaa for ham et Tuletræ lyfte klart. Og saa satte hun sig ned ved Siden af det, læste og bad, bad og læste,—bedrovet kunde hun idag ikke være, han maatte jo komme, han maatte komme snart.

Men hun gik den ensomme ham velbekjendte Sti, som imellem Sne-driver førte ham ned til Søen; dog ikke nu som for 3 Aar siden, da det stille Vand saa nær havde draget ham i sine vaade Arme ned i Dybet.

Ligesom idag et Dække af Sne var bredt ud over dens Overflade, saa at Vøden fra Dybet ikke mere løskede, saaledes var der ogsaa over den Ensommes Hjerte bleven lagt et Suedække. De fortvivlelsesfulde Døds- og Selvmordstanker bevægede sig ikke som før derinde, de havde givet Plads for en kold og jævn Sorg, som ensformig og farveløs havde lagt sig paa hans Hjerte. Og dog glimtede en og anden Gang en Haabets Lysstraale over dette Suedække. Naar hun saa sin Frida, som var saa god, saa hjerlighedssjuld, saa ydmyg og saa taalmodig, da syntes det ham næsten utroligt, at ogsaa hun kunde være hjemfalden til Forbandelsen. Sa det var endog kommet dertil, at den ulykkelige Fader undertiden foldede sine Hænder sammen og bad:

”Herre, for mig begjærer jeg Tuletræet, men lad dette Varn gaa fri, lad paa hendes Hoved alene hvile Lykke og Glæde!” Og naar Hjertet da gav Rum for mildere Indflydelse, da kom en Længsel over ham, at ogsaa han maatte blive befriet fra den Dyrde, som trykkede ham saa haardt, at han maatte saa

drage et eneste frit og let Aandedrag, se Frida lykkelig og derefter dø.

Mere end sædvanligt bevægedes hans Sind denne Aften af disse Følelser og Tanker. Det var 17 Aar, siden det Forsærdelige var skeet, der havde trykket Forbandelsens Indjægt paa hans hele Tilværelse, og det Spørgsmaal blev hørligt i hans Hjerte: "Skal det vel blive borttaget, er det Menneſke, som alene formaar det, vel at finde paa Jorden? O, at jeg fik høre et Fredens, et Tilgivelsesens Ord og derefter ende i Fred!"

Alt han ikke behøvede noget Menneſte, men kunde gaa lige til Herren og hos Ham faa Forkaldelse, No' og Betsignelse, derom vidste denne arme Sjæl Intet, og om Nogen havde sagt det, vilde han ikke have kunnet tro det.

Taaen faldt stedse tyffere; pladselig syntes Hr. von Romloff, at han paa Afstand hørte en Knirken ligesom af Fodtrin i Sneen, derefter en forfærdelig Dragen — et hørligt Skrig — en stærk Pladſken — og Alt blev igjen stille. Nogen maatte være falden i Søen, som ikke for Intet kaldtes "Svarte Sjøen", og som var saa farlig paa Grund af sin Dybde ved Strandbredderne. Borte vare alle andre Tanker, en eneste alene trængte sig med forfærdelig Magt ind paa den ulykkelige Fader: "Er det Frida, som søger mig, og som har taget fejl af Veien". Hurtigere end Tanken var han ved det Sted, hvor et sort Gul viste sig paa det hvide Suedække. Han ladede sig ned og raabte: "Frida, Frida;" nu syntes noget Mørkt at dukke op, han greb i en Arm, rundt omkring ham knagede og bragede

det i den sfjøre Is, men han holdt sig fast med den ene Haand i en udover Søen hengende stærk Vidiegren, med den anden drog han med næsten overmenneskelig Kraft en Skikkelse op af Vandet og lagde den ned paa Strandbredden.

Uden Bevægelse laa hun der — Frida var det ikke. Hr. von Romloff tog hende i sine stærke Arme og bar hende skyndsomt til sit Sjem; han pleiede stedse selv at aabne Porten, naar han kom, men nu raabte han: "Frida, skynd dig, kom og luf op!" Hun ilede ud, hendes Fader stod foran hende med en livløs Skikkelse i sine Arme.

"Hun havde saa nær druknet — jeg drog hende op — hun er ikke død", sagde han hurtigt.

Han bar hende ind i Fridas Værelse og lagde hende ned paa Sengen, men hun rørte sig ikke.

"Frida, mit Barn, drag Omsorg for hende, træk de vaade Klæder af hende og lav varm The; jeg vil skynde mig til Seevald for at hente Lægen".

Og bort ilede den gamle Mand nu saa hurtigt, som hans Fødder vilde bære ham.

Frida havde endnu ikke sagt et Ord, hun var maalløs af Forundring og Forstrækkelse. Moder Dorothea nær ved at drukne, — at hun var i hendes Nærhed, det vidste hun, hun var bleven underrettet om Kathrines Død og om den tilkænkte Rejse til Markstein, — men hendes Fader saa oprørt! Dette kunde hun ikke fatte, men hendes ivrige Haand gjorde hurtigt, hvad gjøres kunde og under hendes utrættelige Bestrebelse slog Fru Mandel snart sine

Dine op og saa sig forvirret omkring.

Da kom allerede Doktoren. Han fandt Tilstanden fuldkommen beroligende, men inden han videre foreskrev Noget, vendte han sig til Hr. von Romloff og bad ham hurtigt aflægge de stivfrosne Iderklæder. Denne stod der som en Drømmende: han havde kunnet redde et Menneskes Liv,—Liv for Liv—en forunderlig Erindring havde tvængt sig ind paa ham, kun et Dieblis havde han seet den Reddedes Ansigtstræk og en frygtelig Lighed havde truffet ham. Han vilde ind og se disse Træk om igjen, men holdtes dog tilbage. Doktoren gjorde imidlertid en Ende paa denne indre Strid, idet han med et Magtsprog førte ham tilfængs og gav den indtrædende Frida de Forskrifter, han ansaa nødvendige for at forebygge det Feberanfald, som var at befrygte for ham.

"Svordan er det med hende?" spurgte Majoren ivrigt sin Datter.

"Godt, godt, hun er nu netop slumret ind. At Pappa, det er jo Moder Dorothea, Fru Mandel fra Selburg, hos hvem jeg har været saa meget. Pappa, du har reddet hende, og hun længes blot efter at faa se og takke dig—"

"Sig hende", afbrød Doktoren, "at se og takke maa hun endnu vakkert lade være; hun skal sove først og lade den gamle Herre ogsaa gjenvinde sine Kræfter og sove ud. Smorgen er det tidsnok at takke".

Modstræbende søiede Hr. von Romloff sig i Doktorens Anordninger. Legemet fordrede dog sin Aet, og endnn havde han jo blot Anelser, ikke nogen Bished.

Navn og andre Omstændigheder havde han dengang ved den frygtelige Strækkeseene for saa lang Tid siden ikke erkendt sig om—Ansigtstrækkene havde han nu kun flygtig seet—hans Forestillinger blandede sig om hverandre—medtagen af Legems- og Sjælsanstrengelser kunde han ikke længer forfølge sin Tankegang, hans Dine luffede sig, og han faldt i en let Slummer.

I det nærmest tilstødende Værelse samtalede Fru Mandel og Frida sagte med hinanden. Som en Drøm forekom dem Alt, hvad der havde tildraget sig, endssjønt de endnu ikke anede hele Udtrækningen og Betydningen deraf. Nu hørtes Bjelder udenfor Døren, Wilhelm sprang ud af Glæden. I Seevald havde han hørt Noget om Ulykkeshendelsen, paa Stationen havde han ikke fundet sin Moder, den Drukneede skulde findes i Hr. von Romloffs Hus, og fuld af Angst havde han nu ilst hid—men hans Angst skulde snart forvandles til Glæde.

Fru Mandel følte sig fuldkommen frisk, hendes sunde, stærke og hærdede Natur havde seivet over det kolde Bad, og glade sode nu de Tre tilfammen. Allene Uro for Hr. von Romloff hindrede dem fra at overlade sig til en Glæde, som de ikke paa længe havde erfaret.

Da Frida havde fortalt Wilhelm om Fru Mandels Redning, og han igjen meddelte hende om Kathrines sidste Timer, sagde Fru Mandel:

"Børn, hvor underbar er ikke Herrens Styrelse! En særegen Betydning har været fæstet til mit Livs Zuleastener. Paa en Zuleaften tog Herren det Dyrebæreste, jeg eiede, min Mand, fra mig ved en Kugle,

som, uforstigtigt affhyret, dræbte ham paa Stedet, og forferdeligt forsynede jeg mig i min Fortvivlelse samme Aften. Paa en Suleaften tilbagegav Herren mig min Wilhelm — og nu, paa denne Suleaften, redder Han mig af det dybe Vand og lader mig her tillsammans med Eder frydefuldt love og prise Hans Navn. Nu staar kun et Dusst tilbage for mig, det at han, hvis Kugle traf min Mand, ogsaa maatte være lykkelig, ogsaa kunde feire en glad Suleaften og være vis paa Guds Naade i Kristo Jesu!”

“Det er han, det kan han, om blot ogsaa De tilgiver ham!” udraabte en Stemme ved Siden af hende.

Hr. von Romloff, som ikke var nogen Anden end den samme Major, om hvem Fru Mandels eneste Dnste dreiede sig, havde allerede i nogle Minuter staaet ved den halv-aabne Dør; nu ilede han ind og faldt paa sine Knæ ved Fru Mandels Side. Han greb hendes Hænder og bad om Tilgivelse, bad hende tage Forbandelsen fra ham og hans Frida og tilbagegive ham Lykke og Fred.

Fru Mandel var nogle Dieblikke som forstenet, men snart fattede hun Alt, og da var det hende, som bøiede sig ned; da var hun den Angrende, den Bedende, den som hos sit Livs Redder bønfaaldt om Tilgivelse.

Wilhelm og Frida forstode ikke, hvad der foregik omkring dem, og længe varede det, inden begge de Gamles Hjertes vare blevne saa rolige, at der kunde baade gives og modtages Forklaring.

Overtvædede af Alt, hvad de baade hørte og sølte, kunde de ikke finde

Ord til at udtrykke sin Forbåuselse, sin Fryd, og først efterhaanden kunde de fatte og tro den vidunderlige Tilskikkelse.

Der havde tildraget sig saa Meget, Enhver havde saa Meget at gjøre sig Rede for, at Stilhed og Ro nu søltes som en Nødvendighed, i Særdeleshed for Hr. von Romloff. Men Sønnen blev dog ikke rigtig hjemme denne Nat i det lille Hus ved Søen.

Naar noget Stort og Betydningsfuldt har tildraget sig, og næste Morgen gaar op derover, da synes det os Altsammen som en Drøm, der af Dagslyset adspredes som en Taage. Næsten ængstelige saa vore Venner næste Morgen paa hverandre; det var dog vel Birkelighed, hvad de havde oplevet med hinanden, eller var det maasse blot en Drøm, og skulde det idag være som igaar og iforgaars?”

Men nei, nei, det var Sandhed, det var lykkelig Birkelighed. Hr. von Romloff befandt sig saa meget bedre, at Doktoren tillod ham at staa op. Han vidste ikke, hvad det var for et Lægemiddel, der havde gjort ham saa frisk. Glæden over at have reddet et Mennekeliv tilskrev han for en stor Del den Reaktion, som havde fundet Sted hos Patienten.

Fru Mandels Hjerte var et Offeralter for Herren, som havde gjort saa store Ting med hende; hendes Læber fløde over af Lov og Pris, og Hr. von Romloff var en villig Tilhører. Af Herrens Naade var hans Hjerte underbart blevet aabnet; paa dets tørre og tørstende Jordbund faldt nu som en velgjørende, befrugtende Regn Guds mæg-

ige Ord, som ikke skulle vende tomme tilbage.

Wilhelm og Frida kunde neppe sætte sig ind i Sagernes uformodede Omvæltning, og da de Gamle overlode dem til sig selv, sluttede de sig saa meget inderligere til hinanden. Frida havde dog ikke megen Tid til stille lykkelig Svile, hun maatte røre sine Hænder, koge og stege, for at de legentlige Fornødenheder kunde blive tilfredsstillende, og Wilhelm gif hende hjælpesom og tjenstførdig tilhaande med Alt, hvad han kunde.

Om Aftenen, da Alles Hjertes sloge roligere, skulde Festen holdes og Gaver uddeles. Tgaar havde de af Herrens Gaard modtaget en Gave, idag vilde de give hverandre, hvad opfindelsesrig Kjerlighed kunde udtenke.

Vær nu ubekymret, lille Frida, i Aften skal din kjære Fader vist ikke gaa ud.

Zuletræet straaede i festlig Glæde, under dets Grene laa forskjellige Smaa ting, som disse nu saa lykkelige Mennesker i en Hast havde kunnet finde paa for at bidrage til gjensidig Glæde.

Bare lykkelige Ansigter! og om end Hr. von Montloffs saa ud, som om det først behøvede at indøves i den forglemte Evne at kunne smile, stuede dog hans Mine saa mildt og kjerlighedssuldt omkring paa dem Alle, at det, som glæder og som skænker Glæde, vist ikke savnedes hos ham. Gaa gif omkring og saa paa de smaa Gaver, som Enhver havde nedlagt paa sine særskilte Pladse under Træet.

Pludselig udbrod han: "Sr. Mandel, for Dem har jeg maaste en Gave — jeg, som ikke troede, at jeg

nogensinde mere skulde kunne glæde Nogen med en Zulegave!"

"De gjorde mig engang en Bøn, og jeg afflog den dengang, men nu", — og han tog Frida ved Haanden — "tag hende, min elskelige Blomst, min Stjerne, Lyset paa min øde Sti, tag hende, min Frida", og han lagde den rødmande Piges Haand i den unge Mand's.

Denne saa ud som en Drømmende, men havde dog Besindelse nok til ikke at støde Gaven fra sig; dybt rørt trykkede han hende til sit Hjerte.

Fra Wilhelm skyndte Frida sig til sin Fader, kastede sig i hans Arme, og den barnlige Kjerlighed's aarlange, længselsfulde Venten efter Faderkysset blev nu rigelig tilfredsstillt. Han bedækkede sit Barns Ansigt med Kysse, kaldte hende sin Yndling, sin Skytsengel, sit Alt.

Hos Fru Mandel kjæmpede Emil og Taarer med hinanden, da hun nu atter trykkede en Datter til sit Bryst. Endelig vendte hun sig til sin Søn:

"Men, Wilhelm, har du da spurgt hende, om hun vil tilhøre dig?"

Forundret saa Wilhelm paa hende, Frida ligeledes, og begge rystede smilende paa Hovedet. Hvorledes skulde vel dette Spørgsmaal nogensinde have været nødvendigt mellem dem, vare de ikke sikre paa hinanden ogsaa uden det udtalte Ord?

Den følgende Morgen vandrede alle Fire sammen til Kirken, Wilhelm og Frida Arm i Arm. Stoven var færdt i Hvidt, men de unge Forlovede saa bare rosenfarvede Trætøppe overalt. Blandt Kirkegjængerne vakte de stilig Forundring; men de selv mærkede Intet, de tænkte blot paa hverandre, paa sine Kjære og paa

Serren, som havde gjort dem Alle saa lykkelige, hvilket saa underligt havde bevist sig.

* * *
 Kjære Læser, hvad siger du vel om at kaste et Blik paa endnu en Suleasten hos vore Venner, med hvem vi have tilbragt flere tidligere Suleastener. For os er det en Glæde at indbyde dig dertil.

Det er Suleasten 1865. Sverken Sue eller Is synes at være til, milde Vinde fuse, Menneffene se betænkelige ud og forudsige, at en hvid Naaste vil komme efter denne grønne Sul.

I Helburg have vi intet mere at sige. Ubeskjendte Menneffer ere flyttede ind i Fru Mandels for os saa velbeskjendte lille Bolig — de bryde sig ikke om os, og vi ikke om dem.

Til Berlin drager os en ny hjer Grav. Den er omkrandsket af Bedbende, og fra Midten rejser sig et snehvidt Marmor Kors med Indskrift: Jesu Kristi Guds Søns Blod renses os fra alle Synder. Her hviler de jordiske Levninger af Kathrine Mandel indtil Opstandelsens herlige Morgen.

Dg nu til det lille Hus ved Søen! Det ser venligere, mere indbydende ud end før. — dersom det var lys Dag, saa kunde vi se, at det nylig var malet og oppudsset, hvidt med grønne Vindueslemmer, som allerede fortælle om en ny glædelig Tingenes Omstiftelse. Men vi ville gaa ind.

Midt i det Værelse, som før beboedes af Frida, og som da syntes hende saa øde og ængstelig stort, staar nu et stort Suletræ, som strækker sine Grene vidt omkring; lauge,

lave Borde, bedækkede med snehvide Duge, omgibe det, og paa disse ligger Skjorter, Trøier, Varneskjoler, Forklæder, Sko, Strømper og Bøger. Helt og her stikker ogsaa en nysgjerrig Duffe sit lille røde og hvide Ansigt frem mellem de mange andre Sager.

I Forstuen staa en stor Mængde Børn, Dreng og Piger, ingen over 7 Aar gammel, alle fulde af glad Forventning. Det er iasten den første Suleasten, som fejres med Børnene i den nye Varnestofe.

Nu aabnes Døren, Præsten og Fru Mandel træde ind i det lyse Værelse, en Sule-Psalme fremmes af alle disse klare, rene Varnestemmer, hvorefter Præsten holder Bøn. Da denne er endt, skynde alle Børnene sig hen til sine bestemte Pladser. Tugen er glemt, Enhver har faaet, hvad han helst ønskede sig; Børnens Modre glæde sig med dem, og Alle søge Fru Mandel, "Mamma Thea", som hun i Almindelighed kaldes; de ville trykke den ventlige Haand, som har taget vare paa deres smaa Børn, naar de selv hele Dagen maatte være ude paa Arbejde, og i Manges Dine staa klare Perler, Taknemmelighedens uskrømtede Taarer.

Nei, Moder Dorothea fik aldrig lægge Hænderne ledige i Skjødets. Majoren havde overladt hende sit Hus, og for Præstefamilien i Seewald var det en stor Glæde, at deres længe nærede Plan med Oprettelsen af et Børnecashl ved hende kunde sættes i Verk. Børnene ere der under trofast Beskyttelse; uden Love og Paragrafer regjerer Fru Mandel sin lille Verden med moderligt Alvor og Kjærlighed. Børnene

ville om Aftenen slet ikke gaa fra hende, ja i Sandhed, hendes "Lod er falden i det Lislige."

Dette tænkte ogsaa Frida for sin Del, da hun med Mand og Svigermoder reiste til Markeleien, hvor hendes Fader imidlertid havde besørget Sulebordets Ordning. Han er ikke mere gnieragtig, men gavmild og ødsel med at gjøre Andre rige — paa Glæde. Alle sode de i Begyndelsen taufe omkring det smukke Sulebord, der var pyntet og ordnet af hans, af Faderens Haand; de tænkte paa forrige Tider og den underlige og naadefulde Omstiftelse, men Fridas Tanker gik dog allerhelst tilbage til sidst henvundne Juni Maaned, som for hende virkelig var en Rosenmaaned. Da blev hun i den lille Kirke i Seevald af den kjære Pastor viet til sin Wilhelm, og da hun traadte ud af Kirken, syntes hele den deilige Natur hende endnu meget skjønnere end før. Middagsbordet var dækket i Haven, og blot Præstefamilien var indbuden. Borddugen var af Fridas smaa Venner, Børnene, bleven aldeles bedækket med røde og hvide Roser, saa at alle Fæde og Talerkener stode paa Roser. Ikke et eneste Vindpust havde Hjerte til at bortføre et Blad, og Børnenes Fryd over deres vellykkede Verk var meget stor. Derefter var hun med sin Mand reist til Markeleien — "det smukkeste Sted i hele Verden", — og det samme syntes hun idag, da hun saa sin Mand og Faderen, saa venligt omgaaes med hinanden; den Sidstes Ansigt blev alt mere og mere

lyst og kjærlighedsfuldt, og hans Hjerte fandt stedse mere Fred. Hvor takkede hun i Tankerne sin Mand, fordi han satte Faderen saa høit, ja over alle Andre, og at, om det gjaldt, han vel heller maatte forsvømme hende, sin lille Frida, end sin Svigerfader.

Det var godt, at Wilhelm havde Heste og Bogn til sin Disposition, thi imellem Seevald og Markeleien var en meget livlig Samferdsel. Om Søndagene maatte Moder Dorothea næsten altid være hos sine Børn; ogsaa nu, til den skjønnede Sulehøitid, havde de hentet hende til sig.

Nu holder Bognen udenfor Markeleien. Hr. von Romloff maatte have hørt, at den nærmede sig, thi hurtigt kendte han Lydene. Befriede sig op af Trappen til Sælen, hvor det straalende Suletræ hilser de Indtrædende. Lys, Lys overalt, fra Træet, fra Bordet, fra Bæggene; men endnu klarere straaled de lykkelige Dine, som stue kjærlighedsfuldt ind i hverandre; og de allerklarere Glædeslys, — kjære Væser, — tror du ikke, at de brænde derinde i Hjertets stille, skjulte Kammer?

Gud aldrig Mogen har forladt,
Som vandred Gam til Billie,
Som al sin Tro til Gam har sat,
Som bærer Korset stille.
Tro, haab og Ked,
Gav Kjærlighed,
Saa giver Gud dig Naade!
Thi Tro paa Gud
Ds fører ud
Af al vor Nød og Waade.

Ende.

Borgunds gamle Kirke i Sogn.

(Efter et norsk Blad.)

Demærkeligste Fortidslevninger af norsk national Kunst ere de gamle Landskirker for ikke at tale om Throndhjems Domkirke. Slige Stenkirker og især slige Trækirker bygges man ikke nu længer, skjønt der er Spor til, at man begynder at tage lidt efter dem; i Sogn er der i senere Aar af en Bygmester fra Kristiania bygget flere Kirker, hvorpaa dette kan sees, saasom i Sogndal og i Aardal.

De gamle Stavkirker have sit Navn af Staverne eller de opreiste Lømmestokke, som findes i Hjørnerne og ellers paa forskjellige Steder i Kirkens Ydre og Indre, tildeels som vakre Svilerader. Det er altsaa Reiserkerbygninger. Disse Kirker ere egentlig en Efterligning af en Kirkeform, som i Middelfalderen var meget almindelig i det vestlige Europa; men der er meget eiendommeligt Norsk ved dem, især vel fordi de ere byggede af Træ.

Disse Stavkirkers Taa er i de sidste Aar blevet meget mindre. Mangesteds vare de for smaa, de taalte ikke Udvidelse, og man havde ikke Sands for at lade dem staa ved Siden af den nye Kirke; man vidste ikke, hvilke historiske Statte de vare. Saaledes blev i 1841 Bangs gamle Kirke i Balders solgt for 80 Spd. til Kongen af Preussen, som lod den nedtage, føre over Sogn til sit eget Land og der gjenopføre for at have en Prøve af denne Kirkebygning, som allerede dengang hav-

de vakt Opmærksomhed i Udlandet; den skal siden være nedbrændt. Den store, herlige Siterdals Kirke i Thelemarken blev omkring 1850 istandsat efter Foranstaltning af Selskabet for norske Fortidsminders Bevarelse, men man skjønnede sig dengang endnu for lidet paa disse Kirker; det Indre blev ombygget i rent moderne Stil, saa det aldeles ikke passede til det Ydre.

Vi have dog endnu flere mærkelige Stavkirker. En af de bedste er vel Urnæs Kirke i Sogn, der ligger i en herlig liden Bygd i Lysterfjorden, hvor Sagnet om Hagbart og Signe spiller en stor Rolle. I denne Kirke fin. es flere sjeldne Sager fra gammel Tid.

Den mærkeligste af alle vore gamle Landskirker er dog vel Borgunds Kirke i Lærdal i Sogn. Det gjør et underligt Indtryk, naar man kommer op af den bekendte Bakke, som kaldes "Windhellen", og med en Gang faar se denne gamle Kirke, ganske bort af Tjære og næsten spøgelseagtig med sine mangfoldige Taae, Kamme og Dragehovet. Før laa den der saa ensom i denne fattige Bygd mellem de høie, træløse Fjelde;—engang har der forresten nok været Lømmestokke og det godt Lømmestokke, som Kirken selv bedst kan fortælle om. Nu har den faaet Selskab; lige ved Siden ligger en liden ganske lys, venlig Kirke, som nu bruges af Menigheden. Den gamle Kirke var nemlig altfor liden,

og der skulde da bygges en ny. For at redde Borgunds navnkundige Stavkirke fik det nævnte Selskab for Fortidsminders Bevaring for saa Aar siden en Bevilgning af Stortinget; dette Selskab er nu blevet Eier af Kirken, idet Menigheden af hine Penge fik et væsentligt Bidrag til en ny Kirke, som den ellers ikke kunde have opført uden at nedrive den gamle. Den nye Kirke blev bygget i Kristiania, taget fra hinanden, ført til Sogn og der atter sat sammen. Den gamle Stavkirke er bleven sat ganske i sin oprindelige Stand fra det 13de Aarhundrede, idet navnlig alle nyere Tilføjninger ere borttagne.

Man bliver underlig tilmode ved at komme ind i denne lille Kirke, som dog gjør et saa stort, overvældende stort Indtryk. Det er, som om man med en Gang kom ind i en hel founnen Tidsalder, som om man fattes Aarhundreder tilbage, naar man fra den lyse Dag træder ind i dette Mørke. Thi mørk er Kirken; Vinduerne, som før kastede et sparsomt Lys ind gjennem de smaa Blyrunder, ere ganske tilslaaede, og det eneste Lysstjær, man nu har, er det, som falder ned fra nogle smaa Huller øverst oppe i Taarnet. Saaledes var det nemlig i gamle Dage i den katholicke Tid, enten det nu var, fordi Glasstet var saa kostbart, eller fordi Gudstjenesten for detmeste foregik ved Lys i Koret. Ja, det er, som om man med en Gang hørte en gammel Messe en Sufemorgen med lysende Kjerner, viftende Røgelsekar og syngende Kor drenge. Det er netop et Sted, hvor gamle Billeder kunne siige frem i det underlige Halvmørke. Og naar

nu Diet er blevet lidt vant med Belysningen, saa er det Indre ogsaa ellers underligt nok. Paa Gulvet er intet Andet at se end de to Rækker af Soiler eller Stave; alt Inventarium forresten er borte, thi det var af nyere Tilføjning. Af Bænke er der ingen uden Væggesæden, som løber rundt alle Væggene. Menigheden maatte ellers staa i hin Tid. Og ser En saa opad, saa gaar Diet lige til det Øverste af Kirken eller Taarnet, om ellers denne lille høieste Del kan kaldes saaledes; Himlingen, som før saa lavt ndover Skibet, er ganske borttaget; thi den hørte heller ikke med fra først af. Der kan man derfor med Diet følge Soilerne og Buerne lige til det Øverste, man ser de vakre Kors, som høiere oppe binde Soilerne sammen, og endnu høiere de underlige udskaarne Ansigter,—kort sagt, alt dette, som i andre Stavkirker er gjemt oppe paa Mørkeloftet, fordi en senere Tid har skaarer Kirkens Skib tværs over med sine forstyrrende Himlinger eller Tæge. Derfor ser Kirken, da alt dette er borttaget, saa mærkelig stor ud i al sin Lidenhed; det er en Gal, hvor man ret søler Sindet loftet ved de høie Buer, ved denne helstøbte Byggekunst, som er saa gennemført i sin Stil og saa smuk, at man forundrer sig over, hvorledes den er naaet frem til denne fattige Dal. Thi det er dog vel ikke muligt, at alle Landets Stavkirker have været saadanne i sin oprindelige Skikkelse? Og hvem kan have kostet dens Bygning heroppe? Maaffe er det en eller anden reisende Stormand, som har været i Fare paa Fillefjeld og lovet den for sin Frelse?—Derom vide vi nu Intet;

thi det Sagin, at den er bygget af italienske Bygmestere, er ganske usikkert. Blandt den vidunderlige Kirkes Mærkeligheder maa tilsidst

nævnes Svalegangen, som gaar helt rundt omkring Kirken og har været Grundet godt imod al Væde fra oven.

En Glædefart paa Huronsøen.

Det er nu adskillige Aar siden, at jeg vendte tilbage fra mine Underfølgelser af den nordvestlige Strækning ved Lake Superior eller Dvørensøen. Vinteren med sine skarpe Vinde og sit stærke Snefald var allerede begyndt, og istedetfor den sædvanlige Seilads gennem Søerne maatte jeg tilbagelægge min Reise til de Forenede Stater paa en Skæde. Hver Dag førte jeg hen over Vei, hvis Spor vare fyldte med Sne; Bjælderne klang lystigt, medens vi fore afsted gennem den oversneede Skov, hvis nedhængende Fætapper glimrede i Solstraalerne, som om det var Frugter af Edelstene. Ved Nattens Frembrud fattedes det mig aldrig paa et gjæstfrit Ly under en eller anden Nybyggers Tag, hvor mine Nyheder, skjønt 5 Maaneder gamle, bleve skattede høiere end mine Penge, og hvor man satte mindre Pris paa mig end paa min franske Tjener fra Canada, der spurgte med dem paa radbrækket Engelsk og sang sine gamle, romantiske Sange.

Vi havde forladt Dvørensøen og vare komne ind i en Skov, der strakte sig langs Huronsøens Bredder, da vi en Aften kom til en Landeinddom, som var ualmindelig veldyrket, og standsede ved Døren paa en stor

Gaard. Vi kunde udenfra høre, at her fandt en Lystighed Sted, saaledes som Nybyggerne af og til anstille for at bringe en Forandring ind i sit ensomme, affødrede Liv. Ved en saadan Leilighed er hver Gæst velkommen, og vi bleve modtagne med Jubel, skjønt Huset næsten var propfuldt. Jeg fik snart vide, at dette var en ualmindelig Fæst til Mre for Husets Datter, som Dagen efter skulde have Bryllup; hele denne Vennekreds, der strømmede sammen fra flere Miles Omkreds, skulde følge hende paa hendes Høitidsdag for at være Vidne til, at det hellige Baand blev knyttet.

Det gik muntert til herinde, og den opgaaende Sol bestinnede den ustandselige Lystighed — Bryllupsdagen var altsaa frembrudt. Vi spiste først en dygtig Frokost og beredte os derpaa, En for Alle og Alle for En (jeg udsatte min Reise til Mre for Fæsten), til at ledsage Bruden.

Mange af disse Nybyggere bo paa saa ensomme Steder, at der aldrig kommer en geistlig Mand i deres Nærhed, og de indgaa derfor borgerligt Egteskab for nærmeste Dørrighedsperson. Ved denne Leilighed traf det sig saa heldigt, at en Præst

var i Besøg hos sin Broder paa en Gaard, der laa i henved 4 Miles Afstand, og Brylluppet var blevet paastyndet, for at det unge Par kunde faa en kirkelig Vielse. Da min Tospænder-Slæde var det bedste Kjøretøi, der fandtes, stillede jeg den til Brudens Naadighed, og vi fore afsted gennem Skoven, fulgte af en hel Række Slæder med muntre Bryllupsgjæster. Bjælderne klang, og de unge Nybyggere spillede vilde Kor paa sine Horn, saa at de gamle Skove gjenlode deraf.

Omtrent ved Middagstid naaede vi vort Bestemmelsessted; men vi maatte vente, til en anden Ceremoni var bragt til Ende. Det var ogsaa en Vielse, men den besynderligste, jeg nogensinde i mine Dage har seet; thi Bruden var en svær Matrone, Brudgommen graahaaret, og de afgave sine Svar med en Bestemthed, som viste, at de vare ganske paa det Rene med hinanden. Wag dem, paa den Plads, som Brudepigerne pleie at indtage, var der en Alhyge af halvtagne Børn, som saa paa med aaben Mund og forbausede Blik; det var Brudeparrets Børn; de havde nemlig længe været borgerlig viiede og bleve det nu kirkeligt.

Nu kom Turen til de Smaa; til Trods for de Mindstes Modstræben og de Størres støiende Latter bleve de alle døbt, og gif saa bort med sine nygifte Foreldre under en Strøm af Lykønskninger.

Tilsidst blev vor egen skønne Brud ført frem; hun syntes næsten at blive ængstelig ved at høre, hvor høitideligt Vielsens Ord forpligtede hende til at bære Livets Byrder sammen med sin Brudgom; men hun ønskede dog Intet heller end at

dele Dødt og Godt med ham, og et lykkeligt Smil var udbredt over hendes Ansigt, da han hjalp hende op i min Slæde for at tiltræde Hjemreisen. Vi fore atter gennem Skoven med Spøg og Latter, og min Tjener sang af og til jublende Bryllupssange og traliede gamle Viser om Kjærlighed, som om han vilde opmuntre hele Verden til at gifte sig. Efter nogen Tids Forløb havde han ingen andre Tilhørere end det unge Ægtepar og mig; thi mine fyrige Heste havde faaet et langt Forsprang for de Andre, og vi kunde hverken se eller høre Noget til det øvrige Følge.

"Lad os kjøre langs med Søen", raabte Brudgommen, "saa vil du saa se 'Tumleren', og vi kunne dog komme hjem før de Andre."

Den unge Kone var henrykt over dette Forslag, og jeg indvilgede ogsaa gjerne deri, da jeg begyndte at blive kjed af Skovens Ensformighed. Mellem os og Bredden slyngede der sig en Kløft, som var fyldt med frosten Sne, og over denne naaede vi snart hen til det brede Isbælte, der strakte sig langs med Landet. Længere henne saa vi den blaa Sø, der strakte sig saa langt vi kunde sene. Dens Farve forfriskede Diet, som trættedes ved kun at betragte den hvide Farve, og dens Vølgers stærke Bevægelse, fremkaldt ved en frisk Kulning, virkede opmuntrende midt i den dødsstille Natur. Smidlectid joge vi muntert hen over den bøl-gende Is, som guistrede og funklede i blændende Glands under vore Hestes Hove. Til Venstre hævede Landet sig snart til steile Bjerge med Kroner af Sne, snart veg det tilbage i dybe Bugter, hvis Bredder vare

bevogede med Juruskov eller sønkede sig i øde, vidtstrakte Myrer, hvor Sumpfuglen byggede sit Nede mellem Moset, og Vandslangen lurede blandt Sivene.

Tilslidst forkyndte et stærkt Bulder, at vi snart vilde faa "Luneren" at se — det var en Række af brusende Vandfald, som dannedes derved, at en hvitliggende Flods Bunde styrte ned i Søen. Dens maleriske Skjønhed forhøiedes end mere ved lange Rækker af skinnende Istappe, der som Fryndser hang ned fra de overhængende Klipper. Efter ret at have beundret alt dette skyndte vi os videre, da den korte Dag nærmede sig sin Ende, og vi kom til en bred Bugt, netop som Solen sank bag den fjerne fremspringende Punt af Landet, som dannede Bugtens anden Bred. Derhenne laa Brudens Hjem, og vi satte Hestene i raske Trav, da Kulden ved Solens Nedgang tog betydeligt til.

Bugten, som omtrent var 2 Mile bred, strakte sig dybt ind i Landet, og for at spare Tid hjørte vi lige over den store Isflade, der laa over den som en Bro. Ratten faldt paa; men sjønt Maanen ikke var staaet op, havde vi Lys nok paa vor Vej af det Gjenstiu, som Eneen kastede, og ligesom os var den fremspringende Punt, der hævede sig mørkt frem mod den stjernelyse Himmel. Vi havde omtrent naaet Midten af Bugten, da et pludseligt Knald ligesom en Artilleri-Salve fyldte Luften og rullende hen over Isen blev gjentaget af denne vilde Egns Ekkoer. Der var ingen Tvivl om, at Lyden opstod derved, at Isen brast, og uden at sige et Ord jog jeg mine Heste fremad. Et Dieblik efter brø-

des Stilheden af et stærkere og klarere Stød, som hurtigt fulgtes af et tredie, der lød, som om Isen ganske blev sønderbrudt.

Paa en Gang blev det os klart hvilken Fare vi søvede i. Som det ofte hænder, brød den store Indsøes pludselige Opbulmen den faste Is i Stykker. Soa langt fra Land mellem de opbrudte Ismasser var vor Stilling i hvieleste Grad farlig; vor eneste Haab stod til Flugten og til vore Hestes Hurtighed. Imidlertid kastede mine Ledsagere speidende Blik til alle Sider for om muligt at opdage, fra hvad Kant Faren truede os; men den sølvhvide Taage bedækkede Alt, og vi maatte ile fremad i Blinde. Tilslidst standsede vore Heste, og vi opdagede lige foran os en mørk Stribe af bølgende Vand. Isen var sprukken tværs over vor Vej, og Kløften var for bred, til at vore Heste kunde sætte over dem. Vi havde derfor ikke Andet at gjøre end at dreie ind mod Landet og gjøre et Forsøg paa derved at undfly Faren. Men hvert Dieblik udvidedes Kløften ved vor Side, indtil den blev til en hel Strøm, og med Et opdagede vi til vor Forfærdelse, at Isen var sprukken til begge Sider, saa at Veien ind til Landet var os affaaen, og vi bejandt os paa en stor svømmende D af Is, som Strømmingen hastig drev ud paa Søen.

Vi stirede med Stræk paa de bølgende Bunde, som rimeligvis for bestandig skilte os fra Landet. Brudgommen var strax beredt til at kaste sig ud og svømme for at skaffe Hjælp fra Gaarden; men det vilde have været at ofre Livet til ingen Nytte; thi længe før han var kom-

men halvoeis, vilde han være omkommen i de frose Klæder. Der var kun et Haab, og det var, at vi kunde støde paa et eller andet fremspringende Punkt af Bredden; men dette svandt snart, da vor Flaade drev længere og længere ud i Søen. Vi, som for kort Tid siden havde været saa glade, stode nu i mørk Taushed og saa Høienes hvide Omrids svinde i Nattens Mørke, idet den uhyggelige Tanke opfyldte os, at vor Dødsdom var sælvet, og at vi endnu blot kunde være i Tvivl om, enten vi skulde fryse ihjel paa vor Is eller stykkes ned i Dybet.

Det var en rædsom Tilstand, og Tanken om, at vi paa en Maade selv havde bragt Ulykken over vore Hoveder, bidrog til at forværre den. Havde vi blot underrettet En eller Anden af Selskabet om, at vi forlode den sædvanlige Vej, vilde man uden Tvivl have søgt efter os i Kanoer og reddet os; men nu havde de ingen Forestilling om, hvor vi vare at finde. Brudgommen gjorde sig især mange bitre Bebrejdelser og anklagede sig som skyldig i sin Bruds Død, netop da hun var bleven betroet til hans Beskyttelse; den unge Kone græd og var ganske utrøstelig, baade fordi hun skulde miste Livet nu, da det tilsmilede hende saa skjønt, og fordi hun tænkte paa sine ulykkelige, længselsfulde Forældre.

Smidlertid kom Maanen frem paa den mørkeblaa Himmel; vor Isflaade svømmede i dens Solstråler, og den kastede sin Glands over Bølgerne, hen mod de fjerne Høje, saa at vi endnu engang fik et Glimt af Jorden at se; men Kulden var forfærdelig.

Den hidende Nordenvind for i

stærke Stød hen over Søen og syntes at udsende gjennemtrængende Ispile imod os. Skjønt vi svøbte os godt ind i vore lodne Slædetæpper, kunde vi dog neppe udholde Natkulden; især frygtede vi for, at vor smukke Ledfageriske skulde bukke under derfor. Alt, hvad vi kunde gjøre, var at indsvøbe hende i de tykkeste Tæpper og sætte hende i den luneste Krog af Slæden. Hun ytrede dog ikke en Klage lyd; men med det stille Hælmød, som er eget for hendes Kjon, lagde hun sit Hoved paa sin Mands Skulder, og jeg tror, hun bad.

Tilfældt brød Dagen frem efter den lange, sørgelige Nat. Den uhyre Ismasse, hvorpaa vi befandt os, var dreven længere ud paa Søen og laa som en D mellem Bølgerne. Vi maatte sige os selv, at vi ikke havde noget Haab om Hjælp, og dog spejdede vi til alle Sider; men saa vidt Diet kunde naa, saa vi kun Søen og Himlen, med Undtagelse af, at der i omtrent en Mils Afstand fra os svømmede et Stykke af vor Isflaade, der bortførte begge vore Heste, som vi havde spændt fra Afstener i Forveien, da vi saa os omgivne af Vand. Isen havde fra først af haft et Brud, og om Natten var dette Stykke pludselig blevet løskrevet.

I Løbet af Dagen kom endnu en ny Lidelse til de tidligere — Hungeren. Siden den foregaaende Morgen havde vi Intet spist, og den stærke Kulde gjorde denne Mangel endnu føleligere. Vel fløi mange Fugle hen over Søen, men ingen kom saa nær, at vi kunde naa dem med vore Riffelrugler.

To Dage forløb, og ingen Ord

kunne beskrive vore rædsomme Lidelser, medens vi dreve om paa vort Isfængsel, der vedblev at holde Stand mod Vind og Bøver. Time for Time forøgedes vor Stændighed, og da den tredje Dag gryede, vare vi saa medtagne af Kulde og Afkræftelse, at vi laa hjælpeløse i Slæden og ventede Døden. Den unge Brud holdt dog endnu Modet vedlige; enten det var hendes friske Ungdomskraft, der opretholdt hende, eller den vidunderlige Udholdenhed, som Kvinder saa ofte udvise i Farer og Ulykker, det ved jeg ikke; men hun var den, der mindst lod sig kue, som hjælp at trække Tæpperne tættere sammen om os og opmuntrede os til Haab og Tro. Jeg begyndte med Nædsel at tænke paa, at om kort Tid vilde den stakkels Kvinde formodentlig være det eneste levende Væsen paa Isen.

Det blev atter Nat; men vi ventede ikke at leve den til Ende. Der reisste sig nu en frygtelig Storm; høie, skummende Bølger brødes mod vor Is, som om de vilde søge at sonderbryde den; kulsorte Skyer fore hen over vore Hoveder. Aldrig har jeg lidt, som jeg led hin Nat. Efter den Natthed, som Hungeren havde forvoldt, fulgte de mest rasende indvortes Smerter; det var næsten til at blive vanvittig over, og vi bade, at Døden maatte gjøre en Ende paa vor Nød. Endelig lod det til, at vi skulde blive bønheorte; thi pludselig hørte vi et Bulder og sølte et

voldsomt Stød, som om vi vare stødte mod en Klippe, og Bølgerne dundrede og brølede værre end nogen sinde. Vi kunde Intet skjelne i Mørket, men sad med høiede Hoveder og foldede Hænder, ventende paa det afgjørende Dieblit. Da Dagen begyndte at gry, sprang vor skjælle lille Brud med Et op, udstødte et Glædeskrig og kastede sig derpaa grædende i sin Husbonds Arme. Foran os laa det snebedækkede Land med dets Høie og Dale, og vor Flaade var skruet tæt ind mod den frozne Bred. Uden at vi anede det, havde en Søenvind drevet os tilbage til Søens nordlige Kyst, og vi vare nu ved Forsynets Naade frelst.

En Kog, der opsteg i kort Afstand fra os, viste os, at der var en Bøllig; men vi havde ikke Kræfter til at naa den. Vi affyrede derfor vore Rifler, og dette Signal bragte hurtigt Beboerne ned til Kysten. Vi gjenkjendte i dem Gæster fra det muntre Bryllupsfælskab, der bleve i høieste Grad forbausede og glade ved at se os; thi Alle havde nu opgivet Haabet om at finde os ilive. Alloptenkkelig Omhu og Pleie blev i rigeligt Maal ydet os, og Brudens Forældre og Venner bleve sammenfaldte for at glæde sig over, at det tabte Lam var gjenfundet. Vi indvønnede med Taknemmelighed, at "naar Enden er god, er Alting godt"; men det er dog med en vis Ohsen, at jeg mindes mit rædsomme Ophold paa Huronsøen.

Hans Egede.

Et Livsbillede fra den norske Kirke.

(Slutning.)

Midt under Kopper sygdoms Sammenbrud skulde Egede lide en Krænkelse af den mest prøvende Art, som han rigtignok selv ikke omtaler med et Ord i sin Dagbog, men som dog ikke kan lades uberørt. Det var en Strid med nogle Udsendinge fra den saakaldte "Brødre menighed", der vare komne til Grønland for at hjælpe Egede i Missionsgjerningen — "en Kamp, der, saa lidet Opbyggeligt den havde, dog blev bestaaet af ham, saa selv de ivrigste Fiender ei skulle kunne negte, at han var en oprigtig Guds Tjener og Jesu Kristi Efterfølger."

Kristian David hed en meget anseet Lægmand af de dengang i Hjemlandene Böhmen og Mähren forfulgte "Brødre", og han blev en af Stifterne af Brødre menigheden paa Grev Zinzendorfs Guds Hutberg eller fra nu af Herrnhut (1727). I 1731 kom Zinzendorf hjem fra et Besøg i Kjøbenhavn, hvor den pietistiske Kong Kristian den Sjette gjorde meget af ham. Her havde han talt med to af Egedes Grønlandere og med Paul Egede. Derved var hans Missionsiver bleven opflammet, og det varede ikke længe, før Kristian David og en anden af Brødrene, Mathæus Stach, samt en Fætter af denne bleve sendte til Grønland for at tilbyde Egede sin Tjeneste, om han havde Brug for dem. I Kjøbenhavn fik de af Kongen et egen-

hændigt anbefalingsbrev med til Egede.

Denne modtog dem med Velvillie, lykønskede dem til deres Forehavende og lovede at bistaa dem til at lære Sproget. Det holdt han og trolig; han og hans Børn bleve deres Lærere og trættedes ei ved de Vanskeligheder, som deres Mangel paa Dannelsel og deres Utaalmodighed lagde i Veien. Men forresten blev der ingen Samvirken af, men tværtimod Strid, og saaledes grundedes en særskilt tydsk Brødre-Mission, som endnu den Dag i Dag bestaar i Grønland ved Siden af den danske Statskirkes Mission.

Fra August til November 1733 veglede E. og Kristian David en Række Breve angaaende Læren. Kristian David paastod blandt Andet, "at Næsfærdiggjørelsen ikke bestaar i den tilregnede, men i den virkelige og iboende Næsfærdighed, samt at Helliggjørelsen burde ei alene følge efter, men gaa foran Næsfærdiggjørelsen". Senere mundtlige Samtaler bragte ikke Sagen videre, og det endte med den Erklæring fra Egedes Side, at dersom Brødrene vilde underkrive og bifalde vor Kirkes Lære, saa han gjerne, at de bleve ved Kolonien—i andet Fald kunde ingen Enighed være imellem dem og ingen Opbyggelse. Denne Erklæring vilde Brødrene saa meget mindre bøie sig under, som de bry-

fiende sig af en bedre, umiddelbar ved Anden virket Erkjendelse. Kristian David gik saa vidt, at han i et Brev sagde om E., "at han ikke havde kristni Land, at han hindrede sit eget Hus og Andre, ja Hedningerne selv i deres Omvendelse". Alerede i sine tidligste Beretninger til Hjemmet havde Brødrene ytret, at E. kun lidet antog sig Hedningerne, at de ikke kunde tale synderlig med ham om Kristendommen, og at Fisk og Hensdyr vare Afguderne her, som baade havde stjaalet de Kristnes og besad Hedningernes Hjertes. Og snart hed det i alle Herrnhuternes Mund, at "skjønt man Intet i nogen Maade kunde laste paa Egedes indvortes Wandel, saa var dog den indvortes Tilstand hos Præsten ikke retscaffen for Gud—han var ikke omvendt". Ja, Brødrene udspredte endog den Bagvaskelse, at E. med Liff havde tilvendt sig en Kollekt paa 8000 Rigsdaler, som var indsamlet i Bergen; da det Skamløse i denne Løgn blev dem foreholdt, undskyldte de sig saaledes, at om han end ikke havde anvendt disse 8000 Rigsdaler til sin Nytte, saa viste det sig dog, at han ikke vandrede i Troen for Gud; i denne sin Dom kunde de umuligt feile, thi de havde Mandens Salvelse.

Men hvorledes gjengjældte nu E. alt dette?—Brødrenes egen Historie-skriver, David Kranz, beretter derom; han fortæller omstændelig, hvorlunde E. selv samt hans Hustru og Sømmen viste Brødrene allehaande Belgjerning og Tjeneste. Saaledes i den første Vinter, da Brødrene bleve syge, den Ene efter den Anden: "Dr Egede viste sig ved denne Leilighed som en tro Ven imod

dem og besøgte dem flittig; hans Hustru undlod aldrig at sende dem Forfriskninger, naar hun selv havde Noget, saa de ofte gjorde sig Betænkkelighed ved at modtage de Belgjærninger, hvormed de ligesom bleve overøste".

Da Egede nogle Aar efter reiste hjem til Danmark, tog han—fortæller Kranz videre—en rørende Afsted med Brødrene (Kristian David var da reist hjem, og to nye vare komne til); de afbade al deres Forjæelse mod ham, og han forsikrede dem om sin hjertelige Kjærlighed. Vi se saaledes, at E. har baaret alle disse Krænkelser med en sand "Moses-Taalmodighed".

I det nye Aar, 1734, var den første Tidende, man fik paa Kolonien, at nu holdt Smitten paa at udbrede sig paa Nordkanten.

Fremdeles kom fortvivlede Grønlændere til Kolonien for at være der. Sygdommen og Døden fulgte dem. Den 26de Januar f. G. døde tre Kvinder og en Dreng. E. havde stor Nød med at faa saamange Døde begravne.—Det var vemodigt at lægge Mærke til, hvorledes disse stakkels Menneſter selv gjorde Anstalt til at indsvøbes og henlægges i de bedste Hensdyr-Skind, de havde, og bade Egede, at han vilde være hos og se til, at de bleve ordentlig begravne, og at ikke Matrojerne toge væk de Skind, de vare lagte i, hvad engang var hændt. Mange af dem lode sig ved første Tegn til Sygdom gjøre nye Klæder og isørte sig dem, alt i den ensfoldige Tanke at komme rene og velspriddede ind i det andet Liv.

Engang var E. henne i et Sygehús for at trøste. To døde, mens

han var der. Den En af disse, en Pige, glædede Præsten med en besynderlig Frimodighed og Forlængsel efter at se sin Forløser, Kristus Jesum, og komme i hans Herligheds Rige. Da hun hørte E. formane de Friske til saavidt muligt at undgaa de Syge og ikke have dem inde hos sig for Smittens Skyld, saa tog hun strax sine Klæder, gik ud og lagde sig i en liden Hytte; Nat-ten igjennem laa hun her i Bøn, og ud paa Morgenens sov hun hen.

Paa Kolonien døde en Mand, som efterlod sig Kone og Barn. I hans Velmagts-Tid og kærste Dage havde han ikke været med de Bedste, havde ikke sjøttet meget om Præstens Undervisning, men heller drevet Spot dermed. Men ved at høre om Egedes Dmhu for de Syge var han bleven bevæget til at ty til ham, og da han her laa paa sit Yderste, blev han slagen af Anger over sin tidligere Leefindighed. "Du", sagde han til Præsten, "har gjort det imod os, som ikke vore Egne skulde have gjort; thi du haver baade underholdt os med Føde, naar vi ikke have haft noget at æde, saa og vel begravet vore Døde, som ellers, om du ikke havde været her, havde maattet ligge for Hunde, Ræve og Ravn. I Særdeleshed har du undervist os om Gud, hvorledes vi skulle blive salige, saa vi nu gladelig kunne dø og vente et bedre Liv efter dette".—Under denne Samtale med Præsten ovgav han Aanden.

Dette var den 2den Marts. Den 3die kom en ny Familie til. Flygtende for Sotten havde de sat sig i Telt nær Kolonien; for Kulde kunde de ei holde ud her, og de bade da

om Husly hos E. Denne kunde saa meget mindre sige Nei, som disse Folk hørte til de skikkeligste blandt alle Naboerne. Manden var gammel, havde nylig mistet sin Kone, to Søstre og en Søn og var dertil selv syg. E. tog Manden og lagde ham i sin egen Stue, da der ingen anden Leilighed var.

Dagen efter døde den Gamle. Først kaldte han sine Børn for sig, 3 Sønner og en Datter, Alle vogne, og sagde dem, at nu maatte han skilles fra dem. Børnene begyndte at græde; men han trøstede dem og sagde: de skulde kun give sig tilfreds, de kom snart efter, og ifølge Præstens Undervisning skulde de da samles i Herlighedens Rige.

Snart efter gik det ogsaa saa, at Børnene bleve syge og døde. De havde som sagt altid ndmærket sig ved Skikkelighed, og det lod til, de frygtede Gud og troede paa ham, især Datteren. For 3 Aar siden var hun bleven Enke, og hun havde elsket sin Mand saa, at hun ikke havde villet gifte sig igjen. "Gud hørte altid", siger E., "med stor Andagt paa min Undervisning, havde og lært sin lille Datter paa 4 Aar det, hun selv havde lært og vidste, og udi hendes Yderste maatte jeg stedse sidde hos hende og tale til hende om Gud og Gimmerige. Jeg turde dog ikke drifte mig til at døbe dem, saasom de ikkun en kort Tid havde nydt vores Undervisning og derfor endnu manglede den Kundskab, som til Daabens Erlangelse fornøden gjordes. Spillet dog siden fortrød mig; thi jeg finder ikke, at Christi Apostle have forholdt dem Daaben, som gave den christelige Lære Bisfald og i Enfoldighed for-

langede den. Men det trøstede mig, at det heder: "Ikke Daabens Miskelfe, men dens Foragt fordømmer". Thi Troen af Ordets Hørelse er og bliver dog, paa Menneskens Side, Salighedens fornemste Middel og Marsage".

"Gvad Elendighed vi i al denne Tid faa paa disse arme Mennesker, er ikke at beskrive, desligeste den Møje og store Incommoditet, vi af faa mange syge Mennesker havde. Ikke alene jeg, men og min kjære Hustru fandt omsider herover ikke en ringe Afbræk paa Helsen; ja fra den Dag var hun ikke frisk, indtil Gud ved Døden hentaldte hende".

Af mere end 200 Familier, som boede omkring Kolonien, vare nu neppe 30 tilbage; paa Kolonien selv vare mere end 50 Mennesker døde. E. stod som i en Uldørken; "det syntes, som om det hele Verk, der dog til Guds Være var begyndt, nu mod Forhaabning igjen maatte falde, og hele Landet blive øde". E. tilstaar, at denne sørgelige Forandring først var Marsag til, at han begyndte at tænke paa at forlade Grønland.

Fremdeles kom nye Tidender om, at Smitten udbredte sig mod Nord.

Den 17de April døde en liden Pige, Datter af den før omtalte Enke, som var død. Dette Barn kunde for sin Alder smukt læse Bønner udenad og paafaldte troligen Gud i sin Sygdom. Kort før sin Død spurgte hun, hvem der skulde bære hende til Himmelen, naar hun var død. E. svarede, at Guds Engle, som ere i Himmelen, skulde komme og bære hende did, hvorpaa hun fremdeles spurgte, om hun og skulde finde sin Moder der. E. svarede Ja. Derefter læste hun en liden

kort Bøn, som E. forekæste hende, og sov derpaa hen. Hun var døbt 1729 og født samme Aar.

Fra et folkerigt Sted nordenfor berettes, at alle Familier vare døde paa 2 Aar, og at "mange Syge af Utaalmodighed og stor Pine havde stuet sig selv ihjel for des snarere at blive entledigede af deres Elendighed".

E. og hans Søn besøgte de tiloversblevne Grønlandere omkring i Eguen, og Handelsmanden samlede sammen de Dødes Efterladenskab, som var nogen Værdi i, samt det Spæk, som de Gjenlevende havde at sælge. Men nu, da det var blevet saa folketomt, maatte man rejse 20—30 Mile, før man kunde gjøre nogen Handel af Betydning.

Den 15de Juni kom Skib fra Fædrelandet, og det var en Lettelse for Egedes bedrøvede Sind at erfare, at Kongen fremdeles var allernaadigst findet at befordre det grønlandske Foretagende. Noget senere kom et andet Skib, som til Egedes og hans Hustrus store Glæde bragte deres ældste Søn tilbage fra Kjøbenhavn. Han kom som præsteviet Missionær, og to andre Missionærer fulgte med ham.

Men tillige maatte E. erfare, at Kongen havde overdraget Grønlands Handel og Beseiling til en Kjøbmand Jakob Severin. Det lod til, at Kongen gjerne vilde have det hele Foretagende overført paa Private. Men E. havde Erfaring for, at Private snart opgave Grønland, naar det ikke fastede Noget af sig, og nu, da Folket omkring Kolonien næsten var uddøet, vilde Handelen indbringe mindre end ellers. De nye Missionærer, som vare ukyndige

i Sproget, vilde heller ikke kunne udrette Meget mellem en saa vidt adspredt Befolkning.

Egedes Kjempekraft var brudt. Tusinde Gange overveiede han for Gud, hvad der vel var at gjøre, hvis ikke hele det af ham begyndte Verk skulde synke hen i Ruiner, sørgeligere end i det 15de Aarhundrede. Selv erkjendte han sig for svag til at fortsætte Arbeidet, helst nu, hvor der maatte gribes ind med aldeles friske Kræfter. De Fæerer og Nøisommeligheder, som hans kraftige Ungdom havde gennemgaact, kunde han ei længere udholde. Han talte ofte med sin elskede Hustru derom, og hun gav ham i sin Svag-
hed Ret deri, at som der havde hørt Mod og fast Beslutning til at gaa hen og plante Evangeliet blandt dette Folk, saaledes maatte nu uden Hensyn paa Menneskers vaklende Dom, en fast Beslutning i Herren tages for at redde Verket. E. saa ingen anden Udvei, end selv paa en roligere Stueplads at kjæmpe for sit elskede ved Herrens Aand vundne Folk og at lægge det Værdige i sin Søn, Paul Egedes, Hænder. Saa besluttede han da i Guds Navn med hjemgaaende Skib at ansøge om naadigst Tilladelse til at forlade Grønland i den Forhaabning, at han efter Hjemkomsten skulde kunne tjene Sagen bedre ved Oplysninger, Forslag og Raad. Det var den sidste Beslutning, E. tog for Grønland med sin Hustru, som han havde taget den første med hende, og ved den blev han staaende, uagtet Grønlanderne ofte klagede over, at han vilde forlade dem, og hade ham blive hos dem. E. mindede dem om, at hans Søn og flere Præster

skulde blive igjen, og formanede dem til at agte vel paa deres Undervisning

Allerede i Mai 1735 kom Skib fra Fæderlandet, og med det den ansøgte Tilladelse for E. til at forlade Grønland og vende hjem. Men nu begyndte hans kjære Hustru at blive saa svag, at hun ofte maatte holde Sengen, og da det kom til Stykket, maatte han af den Grund opsætte Reisen.

Fra Dag til Dag saa hun nu paa et langt, smertefuldt Sygeleie sin Opløsning imøde, indtil Gud tilsidst forvandlede hendes svære Kamp til Seir ved at skjenke hende en stille og salig Død den 21de December 1735. Hun havde sandelig stridt den gode Strid og beholdt Troen, saa hun i Dødens Stund kunde sene den Krone, som er henlagt for alle dem, der have haft Herrens Aabenbarelse kjær. Det var dette, som alene trøstede E. ved det uhyre Tab. "Var ikke", skriver han, "det trøstelige Haab om en glædelig Samling igjen i Guds Herligheds Rige, jeg havde svarligen kunnet blive trøstet over saa from og dydig en Hustrues Fortid". Efterat han derpaa i herlige Vred har skildret hende som kristelig Hustru og Moder, som trofast Deltagerinde i hans Arbeide, vedbliver han, idet han gaar over til hendes sidste Stund: "Hun bar som et Guds Barn med stor Taalmodighed det hende af Gud paalagte Korsk. Og som hun fornam, at det ei andet vegnede sig til end Døden, paakaldte hun Gud og sin Frelsere inderlig om en naadig og salig Fortløsning af denne elendige Verden; hvorudi og den naadige og trøstende Gud bønhoerte hende,

og eriterat hun havde taget en kjær-
lig Afked med mig og Børnene,
ved en salig Død forløste hende af
hendes store Glendighed. Saa smer-
telig denne Skilsmisse faldt mig,
saa trøsteligt er det Naab, jeg haver
til en glædelig Samling igjen i
Himmelen. Hvortil Gud af Naade
gjøre os værdige for sin Søn, vor
allerkjæreste Frelsers Jesu Christi
dhre Værd-Skyld og Fortjeneste!
Amen⁴.

Det var det femtende Aar af
Egedes grønlandste Mission, det
sørgeligste af alle.

Imidlertid vare de yngre Præster
og Koloniens øvrige Folk i fuld
Virksomhed; de to nye Missionærer
vare dog endnu mest ihjelsatte med
at lære Sproget. Men Egede selv
sygnede hen. Siden Hustruens Død
led han ei blot legemlig, af Skjor-
bug og Brystsvaghed, men og af
være aandelige Ansættelser. Ugsaa
dette Kors, som ei sjelden Herrens
udvalgte Redskab måtte optage,
høre til Guds Frborgenhed som hele
Prøvelsens Ald i dette Liv. E. for-
tæller selv, at han den 11te Marts
1736 blev overfaldt af en haard og
farlig Paroxyasmus, efterat han paa
noget Tid havde været meget pla-
get af Melancholia (Tungsiindighed)
og bekymmerlige Tanker. Paa den-
ne Dag sølte han først i sit Hjerte
et saadant Had til Gud, en saadan
Afsky og Lede for at høre hans
Ord, at han holdt sig derfra og til-
bragte hele Dagen for sig selv ret
bedrøveligt. Om Aftenen, da han
vilde gaa til Sengs, kom ligesom
en Vind susende for hans Dren,
derfor ham lige for Hjertet og i alle
Led og Ledemod paa saa pinlig
en Maade, at han ei kan udsige det.

Hans Legeme begyndte at sfjelve og
bæve; han var ei heller mechtig at
røre sin Tunge eller falde paa Bør-
nene, som vare i Stuen ved Siden
af. Hans Sjæl var som stedt i
Selvedes Angest og omsprendt af
Dødens Baand. Men da han kom
lidt til sig selv og kunde røre sin
Tunge, udbrød han i bitre Beklager,
at Gud havde forladt ham. Nu
kom Børnene og hans Medbrødre
til og søgte at trøste ham af Guds
Ord; men han var ikke istand til
at antage nogen Trøst; han vidste
for baade indvortes og udvortes An-
gest og Smerte ikke hvor han vilde
hen. I saadan elendig Tilstand var
han stedt omtrent 2 Timer. Dog
Herren, som ei bortkaster evindelig,
som vel bedrøver, men forbarmer sig
igjen efter sin store Misfandhed,
hørte hans Naab eller rettere de
uudsigelige Sukke, hvormed Anden
traadte frem for ham, da han ei
selv kunde bede. Hans Lands Bys
skinnede atter klart og kraftigt som
før.

Et lignende Anfald den 13de gik
hurtig over, og den 1ste April (før-
ste Paaskestedag) kunde E. atter præ-
dike.

Hele Foraaret og Sommeren igjen-
nem kom Grønlanderne fra alle
Kanter for at se den ælfede Lærer,
før han reiste, tale med ham for
sidste Gang og høre den sidste Un-
dervisning af ham. Tildels slog
de sine Tælle op nær Kolonien, saa
deres Besøg kunde vare nogle Dage.
En Dag kom der ikke mindre end
20 Konebaade langt søndenfra.

Denne Aar skulde ellers bringe
Savn og Ængstelse paa Kolonien,
da det drog længe ud, inden der
kom Skib fra Hjemmet. Mangelen

paa Proviant var allerede sølelig. Ved Udgangen af Mai havde man ikke Andet end 1½ Tønde Bryn; de vare da 26 Mennesker. Sælhundfjød var ikke at faa. Den 2den Juni stjød Niels Egede et Kendsdyr inde i nærmeste Fjord, som kom vel med, og man maatte sende Folk ud til Fugle-Verne for at samle Æg.

Endelig den 13de Juni opfyldte Gud deres Bønner og sendte Skibet lykkelig og vel paa Havnen. Med det fik E. atter trøstelig Forhaabning om Werkets Fortsættelse.

Efter et kort Ophold skulde Skibet videre til Disko-Bugten, hvor man nu havde anlagt en ny Koloni, og efter Ordre reiste Paul Egede med for at være ved denne nordre Koloni som Præst og Missiöner.

Den 7de Juli kom det Skib, hvormed E. agtede at foretage Hjemreisen. Den 29de, en Søndag, holdt han sin Afskedsprædiken over Esaias 49, 4.: "Men jeg, jeg sagde: jeg haver bemsiet mig forgjæves, fortaeret min Kraft for Intet og forfængeligen; alligevel min Ret er med Herren og min Gjerning med min Gud". Den første Del var en Dom over ham selv, ei en Knurren mod Gud, den anden en Pris af Herrens Trofasthed og en Idmygelse for hans Dine, uden hvem Arbeide og Vidnesbgyrd, Tanke og Sværet er forgjæves. I denne Aand skriver han og sig selv det Vidnesbgyrd: "At dette (nemlig efter Hjemkomsten at kunne bidrage mere til Werkets Fremme), og intet Andet, var mit Niemærke, det er den alvidende Gud bekjendt, og ikke enten at søge nogen Slags Trøst for udstanden Møie og Arbeide eller Belønning,

som intet kan gavne mig. Thi som jeg ikke for timelig Nyttens og Fordels Skyld, er reist til Grønland, saa er jeg heller ikke for timelig Fordels og Nyttens Skyld igjen reist derafra, men Guds Ære alene og disse arme, pankundige Menneskers Oplysning har været, er og skal være mit eneste Niemærke, ja Hjertets uafsladelige Dnske indtil min Død".

Den 9de August 1736 gif han da i Jesu Navn ombord med sin Sou Niels og 2 Døtre, medtagende tillige sin elskede Hustrus døde Legeme for i Fædrelandet at lade det sømmelig begrave. Saaledes forlod han efter 15 Mars Ophold i Landet, de arme Grønlandere "med Hjertens Dnske til Gud for dem om deres Omvendelse og Oplysning."

Formedelt Modvind og Storm blev det en besværlig Seilads, og da de omfider kom ind under Norges Kyst, udfor Fæderen, vare de meget nær ved at strande. Den 24de September naaede de lykkelig Kjøbenhavn. Den 5te Oktober blev dernæst hans Hustrus Ben jordede paa St. Nicolai Kirkegaard; hele Stadens Geistlighed, Biskoppen og Professorerne fulgte.

Efterat Egede nu havde haft Audients hos Hans Majestet Kongen og talt med ham om den grønlandske Missions nuværende Tilstand og Bestaafenhed, indgav han nogle Dage senere en skriftlig Forestilling med Forslag om fornødne Anstalter til Missionens heldige Fortsættelse, der gif ud paa, at Grønlanderne maatte forsynes med flere dygtige Lærere og Kateketer, samt at disse maatte lære Sproget, før de kom til Landet. Dette blev bifaldt. Et Seminarium

blev oprettet, hvor nogle Studenter og andre unge Mennesker af Egede selv skulde oplæres i det grønlandiske Sprog og uddannes til Missionærer og Kateketer. Kongen bevilgede E. en aarlig Pension af 500 Rigsdaler, hvortil siden lagdes 100 Rigsdaler.

Det berettes, at E. siden blev tilbudt Kristiania Stifts-Provsti og Throndhjems Bispestol, men at han afflog begge Dele for at blive i Kjøbenhavn og virke for Grønland ved at uddanne Missionærer og paa anden Maade. I Aaret 1740 hædrede Kongen ham ved at udnævne ham til Biskop med det Hverv at føre Tilsyn med Missionen. I dette sit Embede forfattede han en fortræffelig Forordning for Missionærerne, som vidner om den Aand, hvori han virkede.

"Saaledes", siger Rudelbach, "se vi Egede frisk kjæmpende, rask forberedende, vist styrende og saa i en høiere Alder — et Gjenstik af hans Ungdomsdage. Men havde Vanskelighederne i disse været Bjerge, de være her sandelig ei meget mindre." Stillingen blev ham tilsidst uudholdelig, især derved, at Missions-Kollegiet, under hvis øverste Ledelse han skulde føre sit Embede, ikke altid virkede i samme Aand som han, ikke altid var omhyggeligt nok i Valget af Missionærer, ikke skarpsende nok i at undersøge deres Lære og Liv og navnlig ikke vilde ude ham Medhold imod en herrnhutisk-sindet Missionær, som ikke førte ren evangelisk Lære. I Begyndelsen af Aaret 1747 ansøgte derfor Egede om Tilladelse til at overdrage Arbejdet med Missionærernes Dannelse til sin Søn Paul, som imidlertid var kommen tilbage fra Grønland, og saa for-

lade Kjøbenhavn for at henleve sine sidste Dage i Rolighed. Som Grund anførte han ikke alene Svagelighed og Mangel paa tilstrækkeligt Udkomme i det dyre Kjøbenhavn, men tilføiede ogsaa: "Havde jeg ellers kun været saa lykkelig at høste den Frugt af min Bestræbelse, som jeg ønskede og ventede — men at jeg nu maa se og taale, at den Lærdoms Grundvold, som jeg har lagt, som er Kristus og hans Fortjeneste, bliver, om ikke aldeles omstødt og nedrevet, saa dog derpaa bygget noget forbrændeligt Hø og Straa istedetfor det rene og bestandige Troens Guld, det bedrøver mig paa det Høieste og gjør mig af Livet kjed, som jeg dog haaber ikke varer saa længe; efterdi ved Sindets Bekymring min indvortes Svaghed daglig forøges."

Egede fik reise, og Missionæren forblev paa sin Post, indtil han, gift med et Fruentimmer af Brødrmenigheden, tilsidst selv drog til Herrnhut og ganske sluttede sig til Brødrene. Saaledes viste det sig da, at E. ikke havde taget feil af ham.

E., som imidlertid havde ægtet en brav Enke, levede fra nu af et lykkeligt Privatliv hos sine Børn udenfor Kjøbenhavn, længst hos sin ældste Datter og hendes Mand, en fordums Missionær Alsbach. Først var E. hos dem i Bardal i Norge, hvor Alsbach da var Præst, siden i Stubbebjerg paa Den Fjælter i Danmark, hvorhen Præsten blev forflyttet. Her levede Egede henimod 10 Aar, og her endte han sine Dage. "Han manglede ei den Kjæp, som Gud selv vil række sine fromme Wandrere, naar det lakker mod Aften,

eller den Dlie, som Hovedet rettelig falves med, for at Mennesket kan være glad i sin Gud og Frelser. Det syntes det gif ham som Israelliterne i Orkenen, at hans Vandringsskift ved Maalet ei vare opslidte: til over de 70 Aar vare hans Dine ei fløve og hans Kraft ikke forteret. Han omgiffes meget med Velgjørheds Gjerninger, hvorved han stedse sørgede for, at den venstre Haand ei vidste, hvad den høire gjorde, og var forefsten Ake til et Exempel ved Erværdighed, Frimodighed og Munterhed. Thi han besad den Guds Fred, som overgaar al Forstand, og som bevarer Hjerte og Sind i Kristo Jesu."

"Kraften havde fuldkommen klaret sig, Diet var fyldt med Evighedens Lys." Noget før sin salige Hengang sagde han en Dag, endnu aldeles karist, til sin Familie: "Børn, I beholde mig ikke længe." Bemodige spurgte de, hvorfor, da han jo ikke var syg. "Jo", svarede han, "mig har forekommet om Natten, at nogle salige Åbøde have vinket ad mig." Videre sagde han: "Jeg vil begraves hos min Hustru i Kjøbenhavn, og vidste jeg, at I ikke vilde efterkomme min Begjæring, saa vilde jeg nu rejse ind for at dø der." Kort efter udbrod en epidemisk (Omgangs-) Sygdom i Wien, og han blev angreben. Dog blev han ikke sengeliggende, men efterhaanden svagere og svagere. En Dags Tid laa han stille hen uden at tale: Gud kaldte ham til det evige Liv, og han fulgte sin Herres Røst den 5te November 1758. Han var da henved 73 Aar.

En Trøst er det at se, hvor megen Faderglæde Egede havde, han, hvem dog saa Mange havde spaaet, at han

med sin Grønlandsfærd vilde bringe sine Børn i Ulykke med sig. Vi have oftere hørt om de to Sønner, Paul og Niels, der bleve hans udmærkede Medarbejdere i og for Grønland. Paul blev efter Faderens Hjemrejse endnu i 6 Aar paa Grønland som hans Eftermand og præsteviet Missionær. Han siger selv, at hans Hu havde staaet til at blive Svofficer, og at han mest af Føielighed mod Faderen var bleven Præst. Efter Hjemkomsten (1740) blev han Præst ved Bartou Hospital i Kjøbenhavn og forblev i denne Stilling til sin Død 1789. Han blev desuden 1761 udnævnt til Professor i det grønlandske Sprog og fik 1779 Titel af Grønlands Biskop. Den anden Søn Niel. fulgte med Faderen til Danmark; men kjed af at vente paa Embede der, reiste han 3 Aar efter tilbage til Grønland. Stor var Grønlændernes Glæde ved at se ham igjen, og skjønt han egentlig kun havde Ansættelse som Handelsbestyrer, maatte han dog paa Missionærernes og Grønlændernes Begjæring idelig forkynde Guds Ord for dem, da han talte deres Sprog som sit Modersmaal. Vi have før talt om hans Virksomhed og om Grønlændernes ubegrensede Agtelse for ham. I 1743 maatte han vende hjem igjen for sin Helbreds Skyld, og han fik nu Ansættelse i Danmark som Kaptein ved Infanteriet. Men atter drev gammel Kjærlighed ham tilbage til Grønland, hvor han gjorde sig fortjent ved den Dygtighed, hvormed han i en lang Aarrække forestod Hvalfangsten. Den intod 1780 lader det til, at han vendte tilbage til Kjøbenhavn, hvor han døde 1782. En Søn af ham,

Jørgen, fortsatte hans Bedrift i Grønland. — Det er overhoved mærkeligt, hvor Mange af Egedes Slægt (flere af hans Børnebørn, ogsaa af hans Sødsfendes Børn), der kom til Grønland som Missionærer eller Handelsforstandere eller Missionærers Hustruier — det var ret en Missions-slægt.

Den grønlandste Missions Lys slukkedes saaledes ikke ved Egedes Bortgang; men som hans eget Haab længe havde ligget ligesom begravet under Winterdækket, saa var ogsaa denne Mission i den følgende Tid ved den indre Prøvelse, der kom over den evangeliske Kirke og med Troeskraften ødelagde Troesgjerningen, alt mere og mere sig en rygende Laande, som Herren dog i sin Førbarmelse aldrig gansse udslukkede.

Og fæste vi Blikket paa Nutiden, saa finde vi en grønlandst Bibel, omgiben med en hel Literatur af Hjælpekrifter i det grønlandste Sprog, fremdeles en talrig Skare af indfødte Kateketer med tvende Seminarier til deres Uddannelse, og som Frugt af Præsternes og Kateketernes forenede Virksomhed en mærkelig udbredt Skoleophvning, endelig en saadan kirkelig Tilstand, at der indenfor Koloniens Omraade eller paa hele Vestkysten op til 73 Grader nordlig Bredder nok ikke længer findes nogen udøbt Grønlænder over Spædbarns-Alderen, saa at Grønland nu er at regne til de kristne Lande. Maatte blot det Hele mere og mere gjennemtrænges af en sund og kraftig evangelisk Aand, som den fandtes hos Hans Egede.

Blandinger — Nyt og Gammelt.

Norske Sömænd i Nordishavet. Vi have tidligere i denne Aargang af "For Hjemmet" (3die Bind, Side 280) fortalt om "norske Sömænds Opdagelser i Nordishavet", navnlig ved Novaja Semlja. I dette Aar have atter flere Nordmænd gjort sig fortjente i disse Farvande. Den, som iaar har trængt længst ind i det kariske Hav, er Kaptein Frijs Maack fra Tromsø. Han har fuldstændig omseilet Novaja Semlja og har trængt længere mod Øst end nogen Anden, østenfor Floderne Ob og Zeniseis Udløb, og han erklærer, at af Senhyn til Isen Intet vilde

have været til Hinder for at seile langs Sibiriens Kyst, maasse lige til Behrings-Strædet. Flere Steder fandtes norske Glasfauler. Den 15de September maatte han sætte Kursen hjemover, da han tidligere havde bjerget 3 forliste Mand og kun havde Proviant for 1½ Maaned tilbage for sine 14 Mand. Disse Ishavsfarter have desuden i dette Aar ledet til

En mærkelig Opdagelse. I Slutningen af det 16de Aarhundrede arbejdede Hollænderne meget paa at finde Veien nordenom Asien eller den saakaldte Nordost-Passage for paa denne Maade at komme til

Ostindien lettere end søndenom Afrika. Det lykkedes dem ikke, ligesom jo endnu den Dag i Dag Ingen har kunnet komme frem den Vej gennem Isen. Men Hollænderne opdagede dog dengang flere af de store Æer, som ligge nordenfor Norge og Rusland, og som i senere Aar have været saa meget besøgte af norske Sømand, saaledes Spitsbergen og Novaja Semlja. Det sidste Tog, som udgik i hint Tiemed, udrustedes 1596 af den rige Handelsstad Amsterdam. Det ene af de to Skibe, som førtes af Kaptein Heemskerck og havde Barents til Styrmand, naaede til Nordost-Kysten af det øde, med Is og Sne opfyldte Novaja Semlja. Her lede de Skibbrud i Isen og maatte allerede i September beslutte sig til at overvintrere paa dette ubeboede og kolde Sted. Af Drivtømmer opførte de en Hytte, og i den udstode de Winteren under utallige Lidelser, hvorved flere af Mandstabet døde, men i rolig Gudhængivenhed, som det er smukt skildret af en af de Reisende selv. Om Vaaren byggede de sig 2 smaa skrøbelige Fartøier, og med disse forlode de den 13de Juni 1597 sin Winterbolig, efterladende i Hytten en Mængde forskjelligt Løstør samt en skriftlig Beretning om sit Ophold, hvilken blev omhyggelig gjemt i en Bøsepipe. Efter mangfoldige Fæer, hvorunder deres bekendte Styrmand Barents døde, naaede de endelig den russiske By Kola, hvorfra de i November 1597 kom lykkelig hjem til Amsterdam med et hollandsk Skib, det samme, som de havde haft Følge med paa Udreisen.

Siden den Tid have Forsøgene

paa at finde denne saakaldte "Nordost-Passage" været opgivne, og ingen menneskelig Fod har — saavidt vides — i de snart 300 Aar, som ere forløbne siden hin Tid, været ved Heemskercks og Barents's Winterhus i "Is-havnen." Først i dette Aar have to norske Skippere for første Gang omseilet Novaja Semlja. Den ene er den ovenfor omtalte Kaptein Mac fra Tromsø; den anden, Kaptein Karlsen fra Hammerfest, har haft det mærkelige Held at opdage hint Hollændernes Winterhjem. Under Is og Sne fandt han det nu nedfaldne Hus og blandt Stykkerne af dette en stor Mængde af de Sager, Hollænderne havde ladet efter sig, og som siden i god Behold ere bragte til Hammerfest. Han fandt forskjellig Slags Vaaben, saasom Bøsepipe, Landsespider, Kaarder og Hellearder, Værktøi, Kjøkkensager, saasom Kogepotter, Tinnugger, Stentøi, Krukker, andet Bøhave, saasom Lysfagter, Taffeluh, Laase, Metallkloffe, Fernstrin, endvidere Træstøler, Fløite, Blikffilderier og endelig flere gamle astronomiske og geografiske Bøger, som vare i særdeles god Stand, medens de øvrige Gjenstande vare temmelig medtagne. Den skriftlige Beretning, som Barents havde forfattet, har man derimod ikke hørt Noget om. Sele det mærkelige Fund skal være solgt til en Engländer.

Et Svalbyr. En nyere Reisende fortæller Følgende fra den lille Ø Laskot ved Niskysten af Florida:

"Jeg blev revet ud af min gode Natteøvn ved en stærk Larm; det var flere Hundrede store Søraane, der skrigende slagrede over en Sandbanke tæt ved Skibet. Vi kunde ikke forstaa, hvorfor disse Fugle vare

faa usædvanlig livlige paa denne Tid af Døgnen; det var endnu næsten mørkt, kun en svag, bleggul Strieb i Horizonten bebudede Dagens Komme.

Vi gik i Tollen for at ro laangs Sandbanken. En uhyre, 15 Fod lang Fisk var strandet ved Banken, og i Dødskampen pidskede den Vandet med sin mægtige Hale, idet den forgjæves stræbte at vende sig og naa det synkende Hav. Flokke af Navnne slagrede over dens Hoved, hakkede efter dens Dine og reve store Kjødstumper ud af Kroppen, medens Vandet farvedes rødt af dens Blod.

Søraavnene, der ere større end de almindelige Navnne, ere glubende og blodtørstige; de flokke sig sammen for at søge Bytte, og jeg har seet dem jage de mægtigste Fugle, endogsaa store Orne.

Saa snart vi kunde nærme os Søuhvret uden Frygt for at blive rammede af Slagene af dens Hale, steg vi ud af Baaden og affyrede et Par Bøsseskud for at fordrive Navnene. Af Fiskens høie Rygsfinne og af dens Overkæbe, der var forlænget til et Sværd, kunde jeg se, at det var en saakaldet "Seiler", der hører til Sværdfiskenes Familie; den er mærkelig derved, at den ofte svømmer i Vandstørpen med den store udbpilede Finne som Seil. "Seileren" angriber ofte de store Svæler, ja endog Skibe, i hvis Sider man undertiden finder dens brækkede Sværd. Denne, som jeg undersøgte usigtigt, havde paa Ryggen en smuk brun Farve og var sølvhvid under Bugen; dens Sværd, som jeg lod sage af, var to Alen langt og af en Substantz, der han-

de Lighed med Horn, men var haardere.

Jeg kunde ikke forstaa, hvorledes den store Fisk, der ellers opholder sig ude paa Dybet, kunde komme ud mellem Sandbankeerne, hvor den efter al Sandsynlighed maatte løbe paa Grund; men da jeg saa nærmere til, opdagede jeg mellem dens Hud og Kjød Tusinder af smaa Synlædhr (Skaldhr), der maa have bragt den i en rasende Tilstand; for at blive fri for dem havde den forsøgt at rulle sig i Sandet, hvorved den fandt sin Død.

Navnene kredsede imidlertid over vort Hoved, idet de udtrykte sin Misfornøielse med at blive forstyrrede i sit Maaltid ved en heftig Skrigen, og neppe vare vi vendte tilbage til vor Tolle, før den sorte Skare atter kastede sig over den døde Fisk. Nogle Timer efter var der kun den hvide Benrad tilbage".

Karl den Stores Grav. Da Karl den Store døde i Aaret 814 efter Kristus, blev han bisat i Nachens Domkirke, som han havde bygget, og paa hans Gravmæleattes: Carlo Magno. I Aaret 1000 lod Keiser Otto den Tredie hans Grav aabne, og han fandt Keiseren vel bevaret, siddende i fuldt Ornat (Embedsdragt) paa en hvid Marmorstol med Scepteret i Hænderne, Evangeliet paa Knæerne, et Stykke af det hellige Kors (som man troede) paa Hovedet og en Pilgrimstasse paa Høsten. Saaledes havde denne menneskelige Skikkelse siddet der i 186 Aar!—Under Keiser Frederik den Første i Aaret 1165 blev Graven atter aabnet, og nu bleve Benene nedlagte i en Kiste af Guld og Sølv, og en Krone af Guld blev

hængt over Graven. Sin hvide Marmorstol, der blev belagt med Guldarbejde, tjente siden indtil Aaret 1558 som Sæde for de tydfte Keisere.

Sølv i Indiana. I Nærheden af Spencer, Owen Co., Ind., har man opdaget Sølv. En Lydster, ved Navn Schweitzer, stulde sprænge en Klippe ved en Udgravning paa sin Eiendom. Efter Sprængningen laa en 5 Fod tyk Aare af Sølv og Blyerts og skinnede ham i Minene. Ertsen indeholder en uhyre Mængde Sølv. Efter et gammelt Sagn mellem Indianerne skal der i denne Egn findes en Sølvaaer, som er saa rig, at, "naar denne Aare bliver funden, ville Folk i den Del af Landet ikke mere behøve at sto sine Heste med Jern." Hele Omegnen er i den største Bevægelse, og man tænker paa at anlægge flere Schakter, da dygtige Bjergmænd tro, at denne Aare strækker sig langt udenfor Schweitzers Eiendom. Der betales allerede fabelagtige Summer af Spekulanter for det omliggende Vand. Mr. Schweitzer blev af en Mand budt 50,000 Dollars for en Ottendedel i Minen, men han afflog Tilbudet og agter at bearbejde den alene.

Den "europæisk-nordamerikaniske Jernbane" er nu bleven aabnet. Rigtignok gaar den ikke fra Europa til Amerika; men den gjør dog en Rejse mellem disse to Verdensdele

flere Dage kortere. Amerika og Europa nærme sig nemlig nordover meget mere end i Syd, saaledes at den, der rejser fra Irland til Canada, har en langt kortere Vej end den, Kolumbus havde at tilbagelægge, da han seilede fra Spanien til den mexikanske Bugt, ja ogsaa kortere end fra Bremen direkte til New York. Derfor var der ogsaa en regelmæssig Dampskibsfast mellem Liverpool og Halifax i Nova Scotia, før den mellem Liverpool og New York kom i Gang. Denne sidste havde dog betydelige Fordele, da der fra Halifax ikke gik Jernbane til New York; men denne Mangel er nu afhjulpen: der er kun 75 Mile tilbage at lægge, da rejser man i 30 Timer mellem disse Byer. Fra Halifax til Liverpool gaar et Dampskib under almindelige Forholde paa 5 Dage, og man indser altsaa, hvilken Snarthur en Europareise er bleven, ikke at tale om, hvor kjærkomment for Mange et saa meget kortere Ophold paa Søen vil være.

Kong Henrik den Ottende af England vaffede aldrig at blive mindet om Døden og erklærede det for en Majestætsforbrydelse, naar Nogen vovede at forudsige hans Endeligt. Da han blev angreben af sin sidste Sygdom og han saa Kærgernes bestyrmrede Miner, raabte han vred: "Lover mig Livet, eller jeg lader eders Hoveder hugge af!"

I n d h o l d: Indbyrdes Kjærlighed. (Indsendt til "For Hjemmet".) — Tre Sultcastener. (Efter Tyt af A. W.—) Borgunds gamle Kirke i Sogn. (Efter et norsk Blad.) — En Skædefart paa Huronsøen. — Hans Egede. Et Livsbillede fra den norske Kirke. — Blandingere — Nyt og Gamme.